MUSICA ANTIQUA BOHEMICA

11

ČEŠTÍ KLASIKOVÉ

Чешские классики • The Czech classics

Les classiques tchèques

FR. BENDA - JIŘÍ BENDA - JAN BENDA - J. VAŇHAL
JOS. MYSLIVEČEK - J. H. VOŘÍŠEK
J. L. DUSÍK

VIOLINO E PIANO

(J. & B. Štědroňové)

MUSICA ANTIQUA BOHEMICA

REDAKTOR JAN RACEK — REVISE J. A B. ŠTĚDROŇOVÉ

11

ČEŠTÍ KLASIKOVÉ

PŘEDCHŮDCI SMETANOVI

ЧЕШСКИЕ КЛАССИКИ • THE CZECH CLASSICS
LES CLASSIQUES TCHÈQUES

FRANTIŠEK BENDA, JIŘÍ BENDA, JAN BENDA, JAN VAŇHAL, JOSEF MYSLIVEČEK,
JAN HUGO (VÁCLAV) VOŘÍŠEK A JAN LADISLAV DUSÍK

VIOLINO E PIANO

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ
KRÁSNÉ LITERATURY, HUDBY A UMĚNÍ

Государственная
Библиотека
[illegible]
им. В. И. Ленина
~34599-53

ČEŠTÍ KLASIKOVÉ
PŘEDCHŮDCI SMETANOVI

(Jan a Bohumír Štědroňové)

Pod tímto názvem vydáváme tiskem výběr skladeb pro housle a klavír od českých mistrů z údobí hudebního klasicismu a počátku romantismu, kteří žili v osmnáctém a v prvé polovině devatenáctého století v emigraci v zahraničí, kde šířili českou hudebnost v prostředí vyspělé evropské hudební kultury. Je to nový výběr houslových skladeb z doby předsmetanovské, který názorně ukazuje, jaké skladby tohoto druhu vytvořili čeští skladatelé v době před uměleckým vystoupením Smetanovým a Dvořákovým.

Mezi prvními skladbami tohoto souboru přinášíme ukázky z tvorby tří slavných příslušníků bohatě rozvětvené hudebnické rodiny Bendů, pocházející ze Starých Benátek v Čechách.

FRANTIŠEK BENDA (1709—86) byl z této vynikající hudebnické rodiny nejstarší. Jan (1715—52) a Jiří (1722—95) se s ním setkali v královské kapele Fridricha II. v Berlíně. František pečoval o své sourozence i o své rodiče, kteří se přestěhovali v důsledku politického a protireformačního útlaku z Čech do Berlína. Byl koncertním mistrem královské kapely, významným skladatelem a reprodukčním umělcem. Z jeho asi 80 sonát pro housle a klavír byly dosud vydány v Německu pouze tři skladby (A dur, a moll, F dur s polonézou) a dvě capriccia (Simrock, Breitkopf a Härtel, Peters). Přinášíme ukázku z jeho sonáty A dur, která vyšla u Simrocka v Berlíně. Je to poslední, třetí část sonáty, pravidelně stavěná podle formového schematu a-b-a, prozrazující svěží českou nápěvnou notu a zárodek sonátové klasické formy. Nahrána na desku Ultraphon č. 50, Musicae Bohemicae Anthologia (Jan a Boh. Štědroň).

JIŘÍ BENDA odešel z Berlína do durinské Goty, kde se stal kapelníkem vévodské kapely. Má evropský význam jako tvůrce scénického melodramu. V Německu byl v poslední době vydán jeho cembalový koncert G dur s průvodem smyčcového orchestru (Nagels Musik-Archiv, č. 144, Hannover 1939, vyd. Myra Bethan) a u nás klavírní koncert g moll (Musica antiqua bohemica, č. 10, red. Jan *Racek*. Praha 1950, Orbis). Z jeho houslových skladeb je známé pouze Andante grazioso, které vyšlo v České hudbě (1931). V přehledné trojdílné formě (a-b-a) poutá jasnou a půvabnou hudební mluvou klasického rázu.

JAN BENDA zemřel v 37 letech a zanechal poměrně málo skladeb. Jediný vydaný jeho houslový koncert (péčí Samuela *Dushkina* u Schotta v Mohuči 1932) svědčí však o jeho velkém mistrovství. Grave je druhá část z jeho koncertu. Vine se v široké, mohutně vzepjaté a pathetické lince. Celý koncert navazuje na Bachův houslový koncert E dur, ale vyniká klasickou formou i výrazem. Grave bylo nahráno pro violu a klavír na desce Ultraphon (sólista Karel Moravec a klavírista Jar. Zich), č. G 12933.

JAN VAŇHAL (1739—1813) z proslulé hudebnicko-harfenické obce Nechanic u Hradce Králové, patří k početné vídeňské emigraci našich hudebníků. Učil se doma u kantora Erbana a ve Vídni u Schlegera. Hrával ve Vídni v kvartetu s Haydnem a Mozartem. V jeho četné tvorbě symfonické, komorní, chrámové a instruktivní najdeme skladby nestejné hodnoty. Významná však byla jeho činnost hudebně pedagogická. Vytvořil klavírní variace na českou lidovou píseň. Byl první z našich hudebních emigrantů, který použil v této podobě české lidové písně. Ruští skladatelé té doby (Dubňanskij, Trutovskij) dávno pěstovali podobné klavírní variace na themata ruských lidových písní. Z jeho sonáty pro klavír a housle, op. 43 (vyd. Schott v Mohuči) uvádíme závěrečné Rondo, lehce nadýchnuté, mozartovsky hravé, v skladebné technice celkem jednoduché.

JOSEF MYSLIVEČEK (1737—81), pražský rodák, měl z našich emigrantů v Italii nejslavnější jméno. Byl přítelem Mozartovým a působil na jeho melodické myšlení. Citoval ve svých některých skladbách české lidové písně. Universální edice vydala v uznání jeho symfonické tvorby symfonii C dur (Vídeň 1940), dr Jan *Branberger* v Albu českého Bel canta úryvky z jeho opery Ezio (Praha 1949, Orbis). Zařadili jsme jeho půvabný menuet podle edice Jaroslava Čeledy v České Hudbě XXXI, 1928.

JAN HUGO (VÁCLAV) VOŘÍŠEK (1791—1825) z Vamberka, razil ve svých skladbách romantický výraz a romantickou harmonii. Byl žákem pražského Václava J. Tomáška a nalezl ve Vídni uznání teprve koncem svého života, kdy byl jmenován dvorním varhaníkem. Stýkal se s Beethovenem a s předními učenci a umělci ve Vídni. Věnoval některé své skladby i svým příznivcům v Brně a v Olomouci. Z jeho písní byla v Čechách velmi oblíbená Nevinnost na český text Václava *Hanky*. Jeho kantáta na smrt francouzského generála Moreaua, který bojoval proti Napoleonovi na ruské straně, svědčí o Voříškově demokratickém a pokrokovém smýšlení. Andante sostenuto je vybráno z jeho sonáty pro klavír a housle, která byla vydána ve Vídni u Pietra Mechettiho jako op. 5 a věnována olomouckému arcibiskupovi Rudolfovi. Je svědectvím citové hloubky a melodické podmanivosti geniálního českého skladatele, který zemřel ve 34 letech.

JAN LADISLAV DUSÍK (1760—1812) patří do téhož okruhu romantické hudby jako Voříšek. Byla to neklidná a romanticky založená povaha. Koncertoval na klavír téměř po celé Evropě a navštívil též Rusko. Z jeho rozsáhlé tvorby klavírní a komorní, v níž dává často svým skladbám určitý programní název, vybrali jsme sonatinu, č. 3, která vyšla v jeho op. 20 u Breitkopfa a Härtla v Lipsku. Uvedli jsme její poslední část, která je příkladem Dusíkovy melodické bohatosti a jistoty v propracování sonátové formy.

Téměř všichni tito čeští umělci vyšli z proletářské třídy drobných českých lidí (na př. otec bratří Bendových byl tkadlec). V zahraničí šířili proslulou českou lidovou kantorskou hudebnost (Dusík a Voříšek pocházeli z učitelské rodiny). Odešli z vlasti do ciziny z důvodů uměleckých, sociálních, náboženských i národnostních, pod tlakem nepříznivých hospodářských a politických poměrů u nás. Všemi těmito skladbami hodláme obohatit repertoár našich houslistů, který postrádá větší výběr houslové skladby starých českých mistrů.

PRAMENY A LITERATURA:

Z předsmetanovské tvorby pro housle a klavír bylo u nás dosud vydáno málo skladeb. Jan *Mařák* připravil pro edici Classique et Moderne výběr desíti skladeb pro housle a klavír pod názvem Čeští klasikové (vyd. Mojmír Urbánek jako VII. svazek zmíněné edice, Praha 1919). Jsou zde zastoupeni tito skladatelé: Jan Dismas Zelenka, František Tůma, Jan Stamic, Jan Vaňhal, Leopold Koželuh, Jan N. Vitásek a Václav Jan Tomášek. Tato záslužná edice měla však nedostatky v tom, že některé skladby (Koželuh, Tomášek) byly úpravami původně klavírních skladeb. — První, vědecky přesnou edici houslových skladeb našich mistrů předsmetanovské doby zahájila Česká akademie věd a umění péčí Vladimíra *Helferta*. Vydala Rondo, op. 8 pro housle a klavír od Jana H. Voříška (Praha 1933, Hudební matice). Kromě toho vyšly porůznu, jmenovitě v edici Česká hudba v Kutné Hoře, tyto větší skladby: houslový koncert Es dur Františka Bendy (úprava Jar. *Čeledy*, Nové Benátky 1927, Kisch-Trojan), Josefa Myslivečka houslový koncert C dur (Česká hudba 1929), F dur (v revisi Karla *Moora* a Lad. *Lásky*, Praha 1948), Jana Vaňhala sonáta G dur (úprava Jana *Buška*, v edici Česká hudba, roč. XXXV, 1931) a téhož sonáta pro klavír, klarinet nebo housle v edici Staré české skladby (red. Boh. *Štědroň*, Brno 1948, Rovnost, čís. 1).

Literaturu o všech zde uvedených skladatelích uvádí Jan *Racek* v knize Česká hudba od nejstarších dob do počátku XIX. století (Praha-Brno 1949) a sovětský badatel Igor *Belza* v rozsáhlé práci Očerki razvitija češskoj muzykaľnoj klassiki (Moskva 1951, Muzgiz). K Vaňhalovi doplňuji důležitý článek Marie *Tarantové:* Jan Vaňhal — český Diabelli v Hudebním věstníku, roč. XXXII, str. 129—31. K Voříškovi viz mé pojednání o J. H. Voříškovi v Bertramce, roč. III, čís. 6, Praha 1. XI. 1951.

Bohumír *Štědroň*

ЧЕШСКИЕ КЛАССИКИ

ПРЕДШЕСТВЕННИКИ СМЕТАНЫ

(Ян и Богумир Щедроньовы)

Под таким названием мы выпускаем в свет ряд подобранных нами сочинений для скрипки и фортепиано чешских мастеров из периода музикального классицизма и начатков романтизма, которые жили в XVIII столетии и в первой половине XIX-го эмигрантами заграницей, где являлись распространителями чешской музыки в атмосфере зрелой европейской культуры. Это — новый подбор скрипичных пьес (из эпохи, предшедствующей Сметане), дающий нам наглядное представление о характере пьес подобного рода, сочинявшихся до выступления Сметаны и Дворжака.

Первое место в данном собрании пьес занимают образцы музыкального творчества трех членов богато разветвленного рода Бендов из Старых Бенаток в Чехии. Старейшим в этой выдающейся музукальностью семье был

ФРАНТИШЕК БЕНДА (1709—1786); его братья Ян (1715—1752) и Юрий (1722—1795) встретились с ним в королевской капелле Фридриха II. в Берлине. Франтишек принимал живое участие в судьбе своих родных и соотечественников, которые вынуждены были покинуть Чехию и перебрались в Берлин под давлением политического и противореформационного гнета. Франтишек был концертмейстером королевской капеллы, как выдающийся композитор и виртуоз. Из его, примерно, восьмидесяти сонат для скрипки и фортепиано до сих пор были изданы в Германии только три сочинения (сонаты A-dur, a-moll, F-dur с полонезом), да еще два каприччио (Симрок, Брейткопф и Гертель, Петерс). Мы приводим еще и иные образцы его творчества. Это — последняя, трётья часть сонаты (изданной у Симрока в Берлине), которая построена соответсвенно формальной схеме а-б-а; в ней живо проявляется чешский характер певучего мелоса и в то же время зарождение сонатной классической формы.

ЮРИЙ БЕНДА переехал из Берлина в Тюрингенскую Готу и стал дирижером герцогской капеллы. Музыка его имеет обшеевропейское значение, как создателя сценической мелодрамы. В Германии не так давно был издан его концерт G-dur для чембало с аккомпаниментом струнного оркестра (Nagels Music-Archiv, № 144, Hannover 1939, изд. Myra Bethan). У нас же был издан его фортепианный концерт G moll (Musika antiqua bohemica, № 10, под ред. Яна Рацека — Прага 1950, Orbis). Из его скрипичных сочинений пользуется известностью лишь Andante grazioso, которое появилось в свет в „Чешской музыке“ (1931). Автор, пользуясь трехчастной формой а-б-а, очаровывает слушателей ясной и привлекательной музыкой классического стиля. Ян Бенда умер тридцати семи лет и писал сравнительно мало. Однако, его единственный, изданный (стараниями Самуеля Душкина у Шотта в Майнце, 1932) скрипичный концерт свидетельствует о большом мастерстве. Другая часть его концерта — Grave. Она проведена при приподнятом, патетическом настроении с широким и мощным размахом. В целом напоминает баховский скрипичный концерт E-dur, что не мешает ему выделяться классическою формою и выразительностью. Grave было записано (для фортепиано и виолы на пластинках [Ультрафона] в исполнении пианиста Я. Зиха и игравшего на виоле Карла Моравца), № G 12933.

ЯН ВАНЬХАЛ (1739 — 1813), родом из общины Неханицы у Градца Кралове, славившейся обилием музыкантов-арфистов, входил в состав многочисленной группы венских эмигрантов — наших музыкантов. Учился он дома у учителя Эрбана, а в Вене у Шлегера. Выступал в Вене участником квартета вместе с Гайдном и Моцартом. В его многочисленных сочинениях (симфонических, камерных, церковных и инструктивных, т. е. имеющих чисто педагогическое значение) встречаются вещи весьма неровные по своему значению; во всяком случае большую роль играли его педагогические музыкальные произведения. Сочинил фортепианные вариации на чешскую народную песню. Среди наших музыкантов в эмиграции он был первым, который воспользовался в этой форме народною песнею. Русские компо-

зиторы того времени (Дубянский, Трутовский) уже давно в фортепианных сочинениях пользовались вариациями на темы русских народных песен. Из его сонаты для фортепиано и скрипки ор. 43 (изд. Mott в Майнце) мы приводим заключителное Rondo, написанное в легкой игривой форме à la Моцарт, с технической же стороны очень просто.

ИОЗЕФ МЫСЛИВЕЧЕК (1737–1781) – уроженец Праги, славнейший среди чешских эмигрантов в Италии, был приятелем Моцарта и оказал некоторое влияние на его музыкальное мышление. В некоторых своих сочинениях он приводит темы чешских народных песен. „Универсальное издательство" выпустило в свет, в знак высокой оценки симфонических сочинений Мысливечка, его симфонию C-dur (Вена 1940), а д-р Ян Брамбергер, в Альбоме чешского Bel canto, отрывки из его оперы „Эцио" (Прага, 1949, Orbis). Мы приводим его очаровательный Менует, пользуясь изданием Ярослава Челеды в журнале „Чешская музыка", 1928.

ЯН ГУГО ВОРЖИШЕК (1791–1825) – родом из г. Вамберка. В его творениях сочетается романтическая экспрессия с романтической гармонией. Он был учеником пражского Вацлава И. Томашка, и только в конце своей жизни, в Вене, нашел достойное признание своих музыкальных заслуг, получив звание придворного органиста. В Вене Воржишек общался с Бетховеном и наиболее выдающимися учеными и артистами. Некоторые свои сочинения он посвятил своим почитателям в Брно и Оломоуце; его песня „Невинность", на чешский текст Вацлава Ганки, была очень популярна в Чехии, и кантата на смерть французского генерала Моро, который боролся против Наполеона на стороне русских, свидетельствует о демократическом и прогрессивном образе мыслей Воржишка. Andante sostenuto взято нами из его сонаты для скрипки и фортепиано. Эта соната была издана в Вене у Пиетро Мехетти, как ор. 5, и была посвящена оломоуцкому архиепископу Рудольфу. Она свидетельствует о способности чувствовать с проникновенной глубиной и о пленительном мелосе этого гениального чешского композитора умершего всего на тридцать четвертом году жизни.

ЯН ЛАДИСЛАВ ДУСИК (1760–1812) входит в ту же группу музыкантов романтического склада, как и Воржишек. Это был человек бурной натуры с романтическими причудами. Он объехал почти всю Европу, концертируя ч качестве пианиста; был и в России. Из его многочисленных сочинений, фортепианных и камерных, в которых он часто дает своим пьесам определенное програмное название, мы выбрали сонатину № 3, которая вышла в его двадцатом опусе у Брейткопфа и Гертля в Лейпциге. Мы привели последнюю часть сонатины, которая может служить образчиком богатства мелоса в музыке Дусика и четкости в разработке сонатной формы.

Почти все музыканты, о которых у нас здесь шла речь, принадлежали к пролетарскому ксассу, к классу малых чешских людей. Напр., отец братьев Бендовых был ткачем. На чужбине они пропагандировали прославленную музыкальность чешских народных учителей. Дусик и Воржишек – оба из учительских семей; покинули родину по мотивам социальным, художественным, религиозным и национальным и под давлением неблагоприятно сложившихся обстоятельств политических и экономических. Сочинениями этих мастеров мы намерены обогатить репертуар наших скрипачей, в котором чувствуется большой недостаток скрипичных пьес наших старых мастеров.

THE CZECH CLASSICS

SMETANA'S FORERUNNERS

(Jan and Bohumír Štědroň)

Under this title we publish a selection of compositions for violin and piano by Czech masters of the era of musical classicism and the beginnings of romanticism, who lived in the eighteenth and the first half of the nineteenth century as emigrants abroad, where they were spreading Czech musicality in the midst of the mature European musical culture. It is a new selection of compositions for violin from the pre-Smetanian period, and it shows clearly what compositions of this kind Czech composers created in the era preceding the appearance of Smetana and Dvořák in musical art.

Among the first compositions of this collection we present specimens taken from the work of three famous members of the richly ramified musical family of the Bendas from Staré Benátky in Bohemia.

FRANTIŠEK BENDA (1709—86) was the eldest of this outstanding musical family. Jan (1715—52) and Jiří (1722—95) joined him in the Royal Orchestra of Frederic II in Berlin. František took care of his brothers and parents, who had moved from Bohemia to Berlin, due to the political and Counter-Reformation oppression. He was a conductor of the royal orchestra, and a remarkable composer and artist-performer. Of his approximately 80 sonatas for violin and piano only three compositions have been published in Germany so far (A major, A minor, F major with polonaise), and two capriccios (Simrock, Breitkopf and Härtel, Peters). We bring forward a specimen from his Sonata A major, which was published by Simrock's in Berlin. It is the last, third part of the sonata regularly built in a form scheme a-b-a, revealing a fresh Czech tune and the classical form of the sonata in embryo.

JIŘÍ BENDA left Berlin for Gota in Thuringia, where he became a conductor of the ducal orchestra. As

the creator of the scenic melodrama, he reached a European significance. In Germany his harpsichord concerto G major with accompaniment of the string-orchestra has recently been published (Nagels Musik-Archiv, No 144, Hannover 1939, ed. Myra Bethan), and in our country his piano concerto G minor (Musica antiqua bohemica, No 10, ed. Jan Racek. Prague 1950, Orbis). From his violin compositions only Andante grazioso, which was published in Česká Hudba (Czech Music, 1931), is known. In its clear tripartite form (a-b-a) it captivates us with its bright and delightful music of the classical genre.

JAN BENDA died at the age of 37, leaving relatively few compositions. The only one edited violin concerto of his (care of Samuel *Dushkin* by Schott's at Mainz 1932) proves, however, his great mastery. "Grave" is the second part of his concerto. It runs in a wide, powerful, proud and pathetic line. The whole concerto takes for starting point Bach's violin concerto E major; its form and expression are classical. "Grave" was registered for viola and piano on the Ultraphone record (soloist: Karel Moravec, and pianist: Jar. Zich), No G 12933.

JAN VAŇHAL (1739—1813) from the famous harpers' and musicians' community Nechanice near Hradec Králové, belongs to our many musicians who emigrated to Vienna. He studied at home with the teacher Erban and in Vienna with Schleger. In Vienna he played in a quartet with Haydn and Mozart. In his numerous symphonies, chamber and church music pieces and instructive works, we find compositions of an unequal value. His activity, however, of a musical pedagogue was important. He created piano variations on Czech folk-song. He was the first of our musical emigrants to make use in this form of Czech folk-song. The Russian composers of that time (Dubňansky, Trutovsky) had long cultivated similar piano variations on the themes of Russian folk-songs. From his Sonata for piano and violin, opus 43 (issued by Schott's at Mainz), we present the final Rondo, light and delicate, playful in Mozart's manner, and as to the technique of composition altogether simple.

JOSEF MYSLIVEČEK (1737—81) from Prague, of all our emigrants in Italy won the greatest fame. He was a friend of Mozart's, and he influenced his melodic thought. In some of his compositions, he made use of Czech folk-songs. As a tribute to his symphonic work, the Universal Edition published his symphony C major (Vienna 1940), and Dr Jan Branberger in the Album of Czech Bel Canto — fragments from his opera Ezio (Prague 1949, Orbis). We have inserted his delightful Menuet, on the basis of Jaroslav Čeleda's edition in Česká Hudba (Czech Music) XXXI, 1928.

JÁN HUGO (VÁCLAV) VOŘÍŠEK (1791—1825) from Vamberk, in his compositions made the way smooth for romantic expression and romantic harmony. He was a pupil of Václav J. Tomášek of Prague, and met with success in Vienna at last towards the end of his life, when he was appointed court organist. He kept in contact with Beethoven and with prominent scholars and artists in Vienna. He dedicated some of his compositions also to his patrons at Brno and Olomouc. Of his songs "Nevinnost" (The Innocence), composed on words by Václav *Hanka*, was very popular in Bohemia. His Cantata on the death of the French general Moreau who had fought against Napoleon on the Russian side, proves Voříšek's democratic and progressive mind. Andante sostenuto has been chosen from his Sonata for piano and violin, which was published in Vienna by Pietro Mechetti's as opus 5 and dedicated to the Olomouc Archbishop Rudolf. It displays the depth of feeling and of melodious fascination of the genial Czech composer who died aged 34.

JAN LADISLAV DUSÍK (1760—1812) belongs to the same sphere of romantic music as Voříšek. He was of a restless and romantic disposition. He gave piano concerts almost throughout Europe, and he visited Russia too. From his extensive piano and chamber-music works, in which many a composition bears a programme title, we have selected the Sonatina No 3, which was published in his opus 20 by Breitkopf and Härtel's at Leipzig. We have given its last part which is an example of Dusík's rich melodiousness and of his assurance in handling the sonata form.

Almost all these Czech artists came from the proletarian class of the common Czech people (for instance the father of the brothers Benda was a weaver). Abroad they spread the famous popular musicality of Czech teachers (Dusík and Voříšek descended from a family of teachers), they left their country and went abroad for reasons artistic, social, religious and national, under the pressure of unfavourable economic and politic conditions of life in our country. With all these compositions we intend to enrich the repertory of our violinist, which has lacked so far a larger selection of the violin compositions of old Czech masters.

LES CLASSIQUES TCHÈQUES

LES PRÉDÉCESSEURS DE SMETANA

(Jan et Bohumír Štědroň)

Nous publions sous ce titre le choix de compositions pour violon et piano des maîtres tchèques de l'époque du classicisme musical et des débuts du romantisme, qui ont vécu au dix-huitième et dans la première moitié du dix-neuvième siècle comme des émigrés qui propageaient la musique tchèque dans le milieu de la culture musicale européenne raffinée. C'est un choix nouveau des compositions de violon de la période pré-smetanienne; elles nous montrent quel était le genre des compositions des auteurs tchèques de l'époque qui avait précédé l'apparition de Smetana et de Dvořák.

Parmi les premières compositions de ce recueil nous donnons des spécimens de travaux des trois membres célèbres de la famille à ramifications si nombreuses des musiciens Benda, originaires de Staré Benátky en Bohême.

FRANTIŠEK BENDA (1709—1786) est le membre le plus âgé de cette famille des musiciens remarquables. *Jan* (1715—1752) et *Jiří* (1722—1795) sont venus le rejoindre dans l'orchestre royal de Frédéric II à Berlin. František a pris à sa charge ses frères et ses parents qui avaient émigré de la Bohême à Berlin comme des victimes de l'oppression politique et religieuse. Il était maître de chapelle royale, compositeur et artiste exécutant très distingué. De ses 80 sonates environ pour violon et piano on n'a publié en Allemagne jusqu'à présent que trois compositions (La majeur, la mineur, fa majeur avec polonaise) et deux caprices (Simrock, Breitkopf et Härtel, Peters). Nous présentons un fragment de sa sonate en la majeur qui parut chez Simrock à Berlin. C'est la dernière, la troisième partie de la sonate, construite régulièrement dans la forme a-b-a, traduisant la note mélodique tchèque et contenant en germe la forme classique de sonate.

JIŘÍ BENDA quitte Berlin pour aller à Gota en Thuringe, où il devient chef d'orchestre ducal. Comme créateur du mélodrame scénique, il atteint une signification européenne. En Allemagne, on a publié dernièrement son Concerto en sol majeur pour clavecin avec accompagnement d'orchestre à cordes (Nagels Musik-Archiv, No 144, Hannover 1939, éd. Myra Bethan), et en Tchécoslovaquie, son Concerto de piano en sol mineur (Musica antiqua bohemica, No 10, réd. Jan *Racek*). De ses compositions pour violon on ne connaît qu' Andante grazioso qui parut dans la „Musique Tchèque" (Česká hudba, 1931). Avec sa forme tripartite (a-b-a), il attire l'attention par la musique claire et gracieuse, de caractère classique.

JAN BENDA mourut à l'âge de 37 ans, et ne laissa que très peu de compositions. Cependant, son unique concerto de violon, publié par les soins de Samuel *Dushkin* chez Schott à Mayence, en 1932, témoigne de sa grande maîtrise. „Grave" est la deuxième partie de son concerto. Sa ligne est large, puissante et pathétique. Le concerto prend pour point de départ le concerto de violon en mi majeur de Bach; sa forme et son expression sont classiques. „Grave" a été enrégistré pour la viole et le piano sur le disque Ultraphone (violiste Karel Moravec et pianiste Jar. Zich) No G 12933.

JAN VAŇHAL (1739—1813) de la fameuse famille des musiciens harpistes de la commune de Nechanice près Hradec Králové, appartient au nombre de musiciens tchèques émigrés à Vienne. Il prenait des leçons chez le maître d'école Erban, et à Vienne, chez Schleger. A Vienne, il jouait dans le quatuor avec Haydn et Mozart. Dans ses nombreuses oeuvres symphoniques, dans sa musique de chambre, d'église et dans sa musique instructive nous trouvons des compositions de valeur inégale. Mais son activité musicale pédagogique était importante. Il a créé des variations de piano sur les chansons populaires tchèques. C'était le premier musicien tchèque émigré qui se soit servi sous cette forme de la chanson populaire tchèque. Les compositeurs russes de l'époque (Dubňanský, Trutovskij) avaient cultivé déjà depuis longtemps cette sorte de variations de piano sur les sujets de chansons populaires russes. De sa sonate pour piano et violon, oeuvre 43 (éd. Schott à Mayence), nous publions le Rondo final, légèrement ébauché, épris de jeu à la façon de Mozart, et somme toute très simple au point de vue de la technique.

JAN MYSLIVEČEK (1737—1781), originaire de Prague, s'est fait le nom le plus célèbre parmi tous les musiciens tchèques émigrés en Italie. Ami de Mozart, il a influencé son penser mélodique. Dans quelques-unes de ses compositions, il reproduit des chansons populaires tchèques. L'édition universelle a publié, en reconnaissance de la valeur de son oeuvre symphonique, sa symphonie en ut majeur (Vienne 1940), et le docteur Jan *Branberger*, dans son Album du bel canto tchèque, les fragments de son opéra Ezio (Prague 1949, Orbis). Nous avons inséré dans ce recueil, en nous basant sur l'édition de Jaroslav Čeleda dans la „Musique tchèque" (1928), son charmant Menuet.

JAN HUGO VOŘÍŠEK (1791—1825) de Vamberk a frayé dans ses oeuvres le chemin de l'expression et de l'harmonie romantiques. Disciple de Václav J. Tomášek de Prague, il ne fut apprécié que vers la fin de sa vie, à Vienne, lorsqu'il fut nommé organiste de la cour. Il avait des relations d'amitié avec Beethoven et avec les principaux savants et artistes à Vienne. Il a dédié aussi certaines pièces à ses protecteurs à Brno et à Olomouc. Une des plus populaires chansons de Voříšek en Bohême était l'Innocence, avec les paroles tchèques de Václav *Hanka*. Sa cantate sur la mort du général français Moreau qui s'était battu contre Napoléon aux côtés des Russes témoigne des sentiments démocratiques et des idées avancées de Voříšek. „Andante sostenuto" a été choisi de sa sonate pour piano et violon qui a été publiée à Vienne chez Pierre Mechetti comme oeuvre No 5 et dédiée à l'archevêque d'Olomouc Rudolf. Cette oeuvre témoigne des sentiments profonds et de la fascination mélodique du compositeur de génie tchèque, mort à l'âge de 34 ans.

JAN LADISLAV DUSÍK (1760—1812) appartient à la même sphère de la musique romantique que Voříšek. C'était un tempérament inquiet et romantique. Il a joué du piano presque à travers toute l'Europe, et il a visité aussi la Russie. Du riche ensemble de ses compositions de piano et de sa musique de chambre, où nombreuses pièces portent souvent des titres de programme, nous avons choisi la sonatine No 3 qui a paru dans l'oeuvre 20, publiée par Breitkopf et Härtel à Leipzig. Nous présentons sa dernière partie qui peut servir d'exemple de la richesse mélodique et de la sûreté de Dusík dans le maniement de la forme de sonate.

A peu près tous ces artistes tchèques ont été d'humble origine prolétarienne (le père des frères Benda était, en effet, tisserand). Ils ont propagé à l'étranger la fameuse musique populaire des maîtres d'école tchèques (Dusík et Voříšek étaient sortis d'une famille des instituteurs). Il ont quitté le pays pour des raisons artistiques, sociales, religieuses, à la suite des querelles ethniques entre nationalités et sous la pression des circonstances économiques et politiques défavorables. En publiant ces oeuvres d'anciens maîtres tchèques nous voulons enrichir le répertoire de nos violonistes qui en étaient privés jusqu'à présent.

MAB XI

I. PRESTO

(SONATA LA MAGGIORE)

FRANTIŠEK BENDA
(1709—1786)

Presto ma non troppo

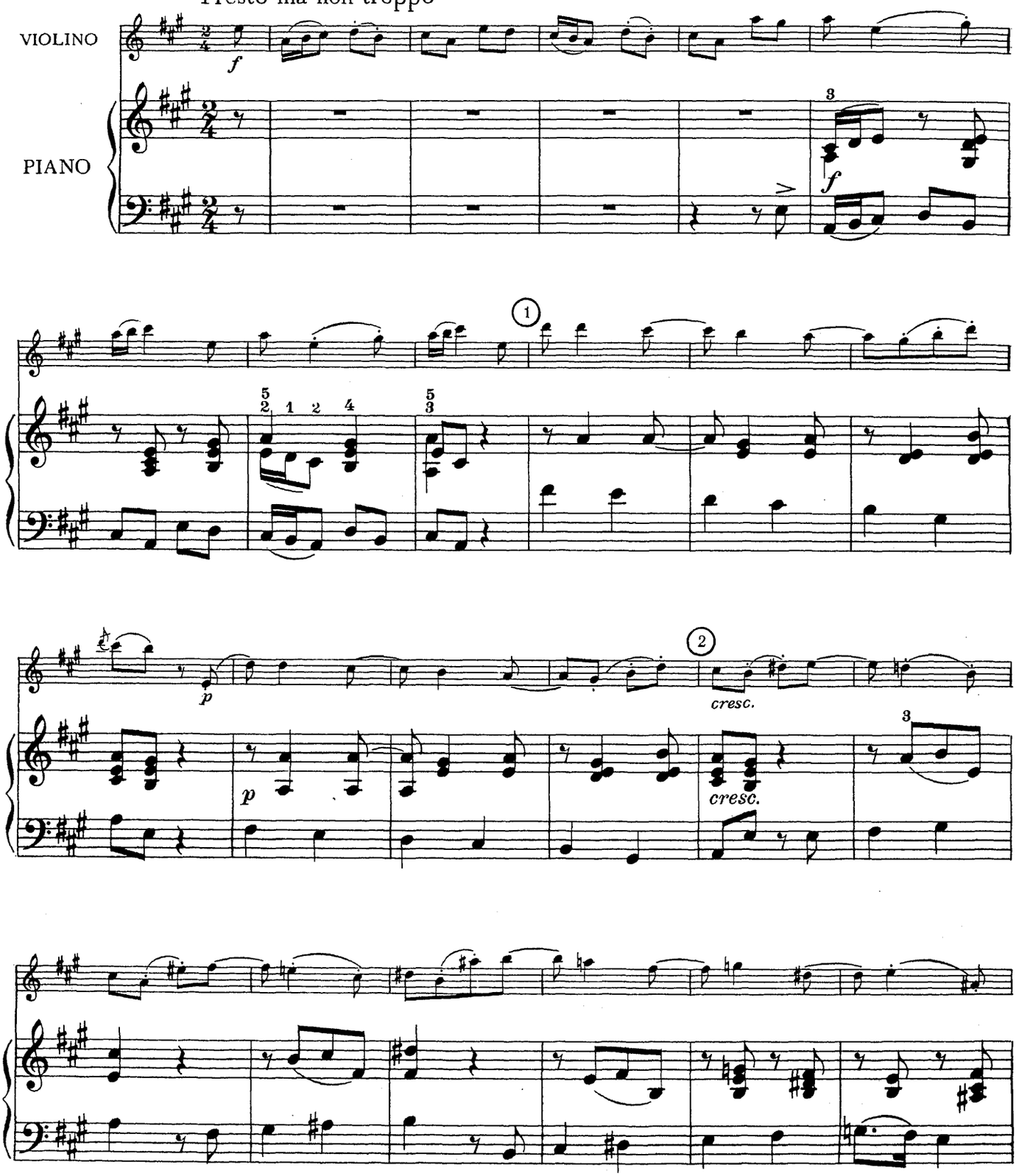

Copyright 1953 by Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, Praha

Všechna práva vyhrazena
All rights reserved

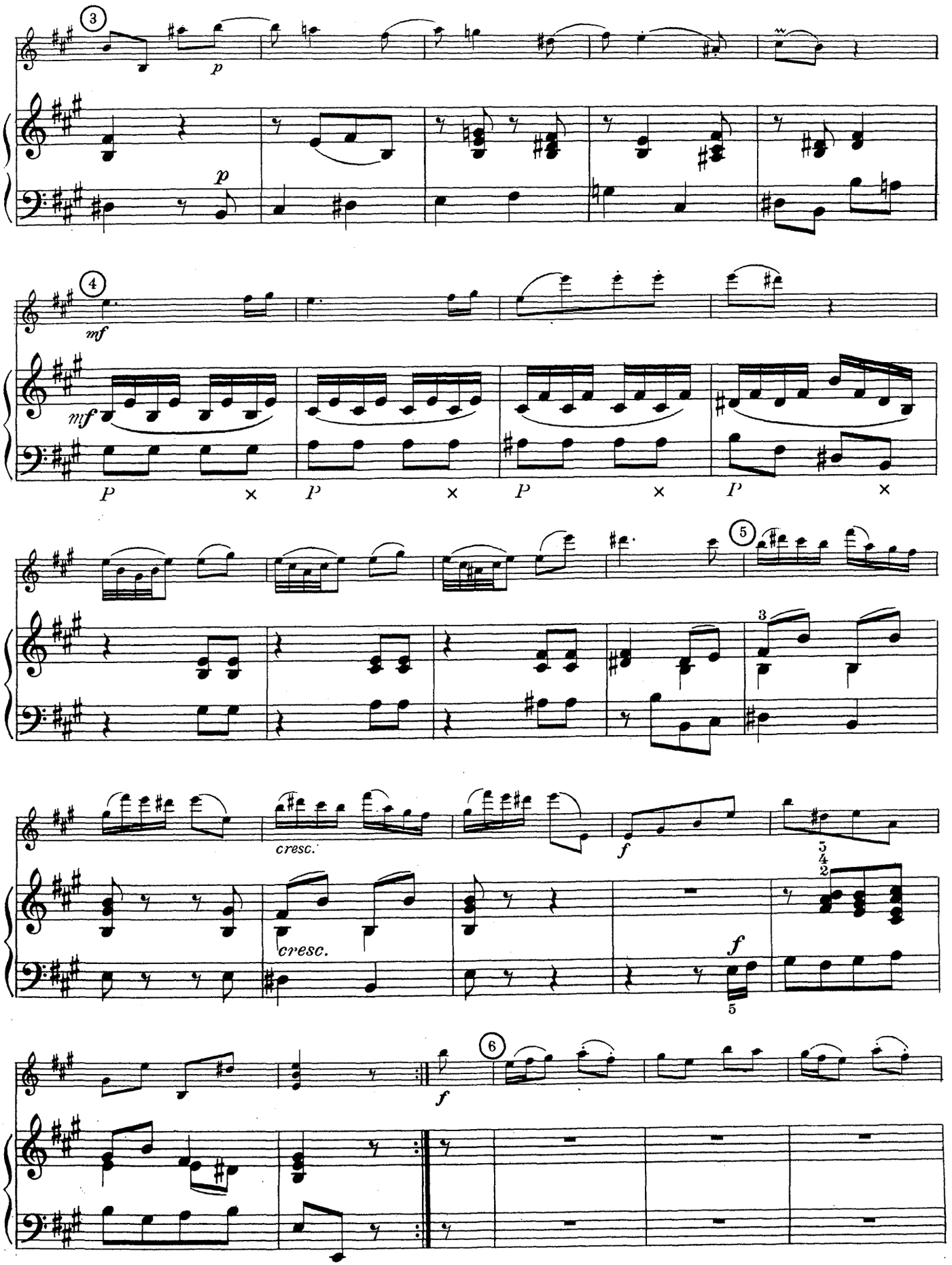
3
p
p
4
mf
mf
P
×
P
×
P
×
P
×
5
3
cresc.
cresc.
f
5 4 2
f
5
f
6

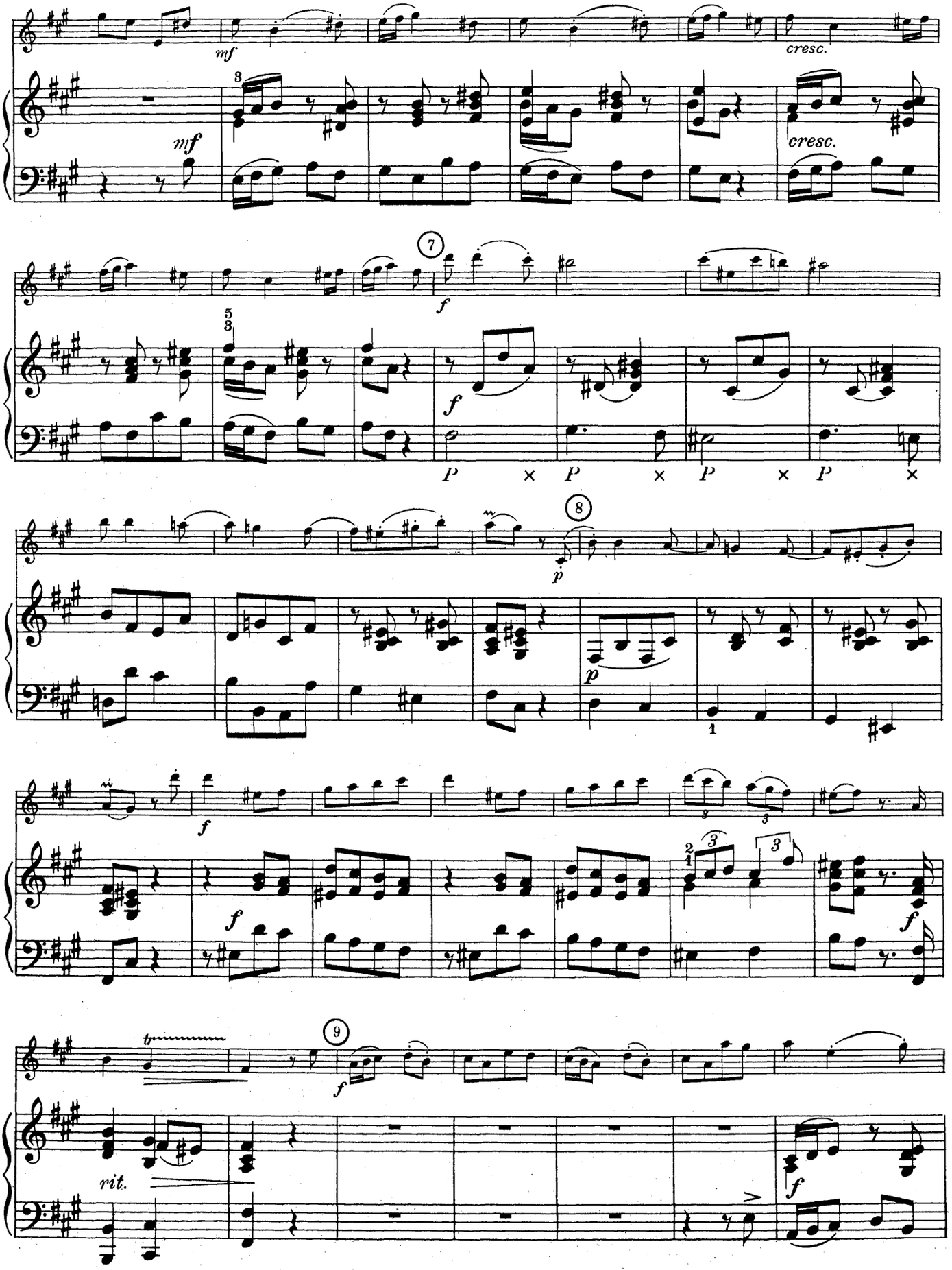
mf
cresc.
mf
cresc.
7
f
f
P
P
P
P
8
p
p
1
f
f
f
9
f
rit.
f

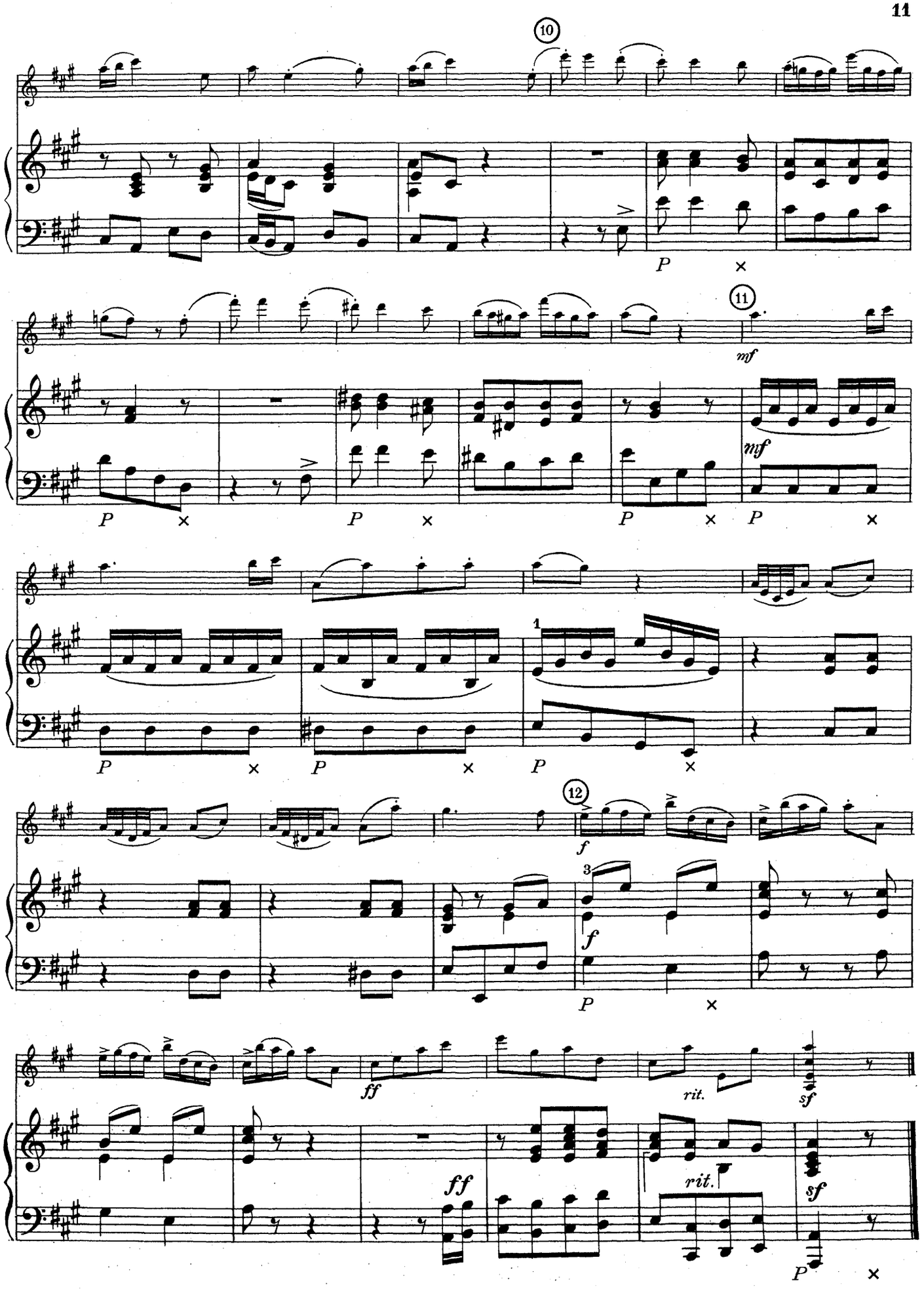
10
11
12
mf
f
ff
rit.
sf
P

2. ANDANTE GRAZIOSO

JIŘÍ BENDA
(1722—1795)

Andante grazioso

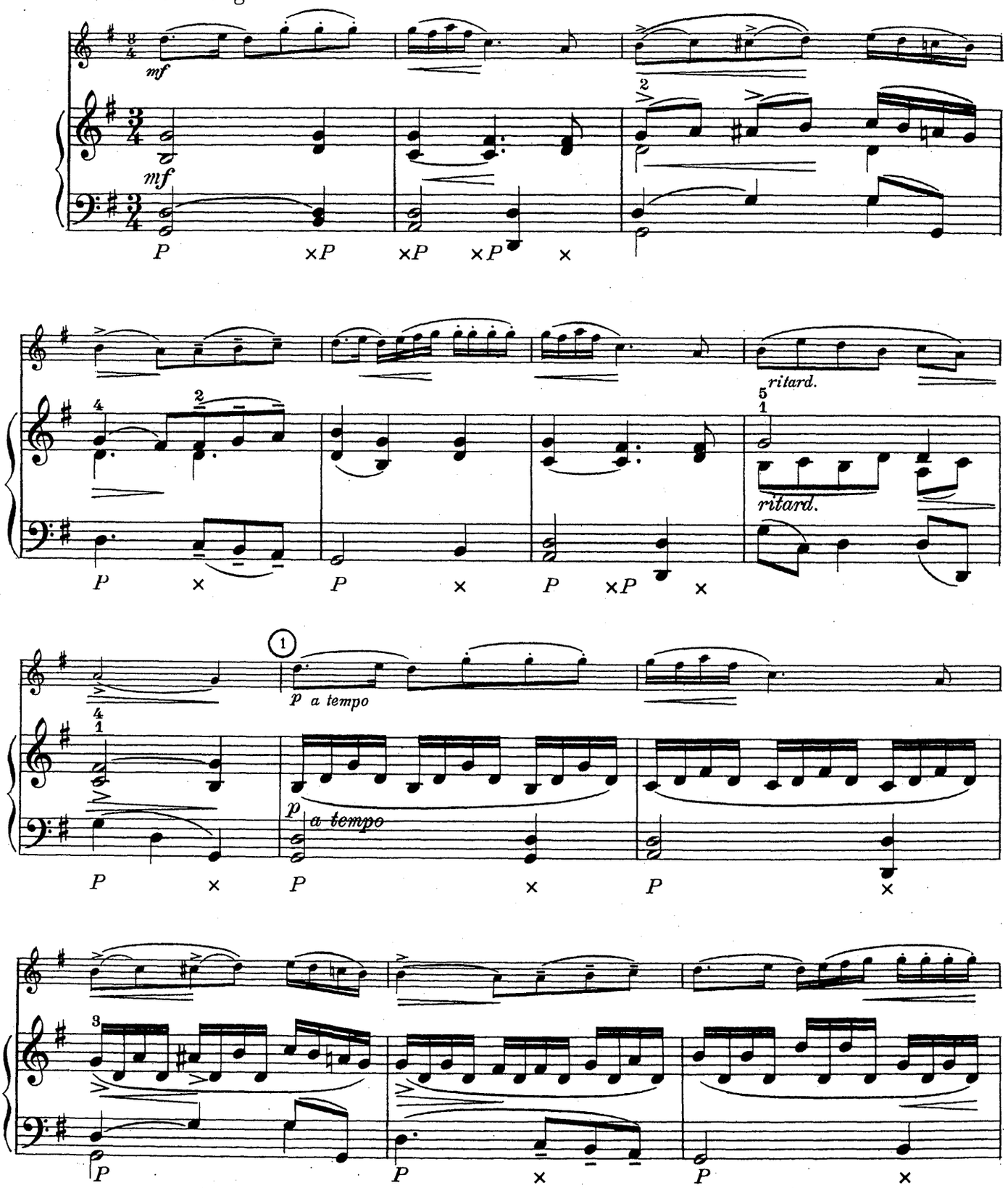

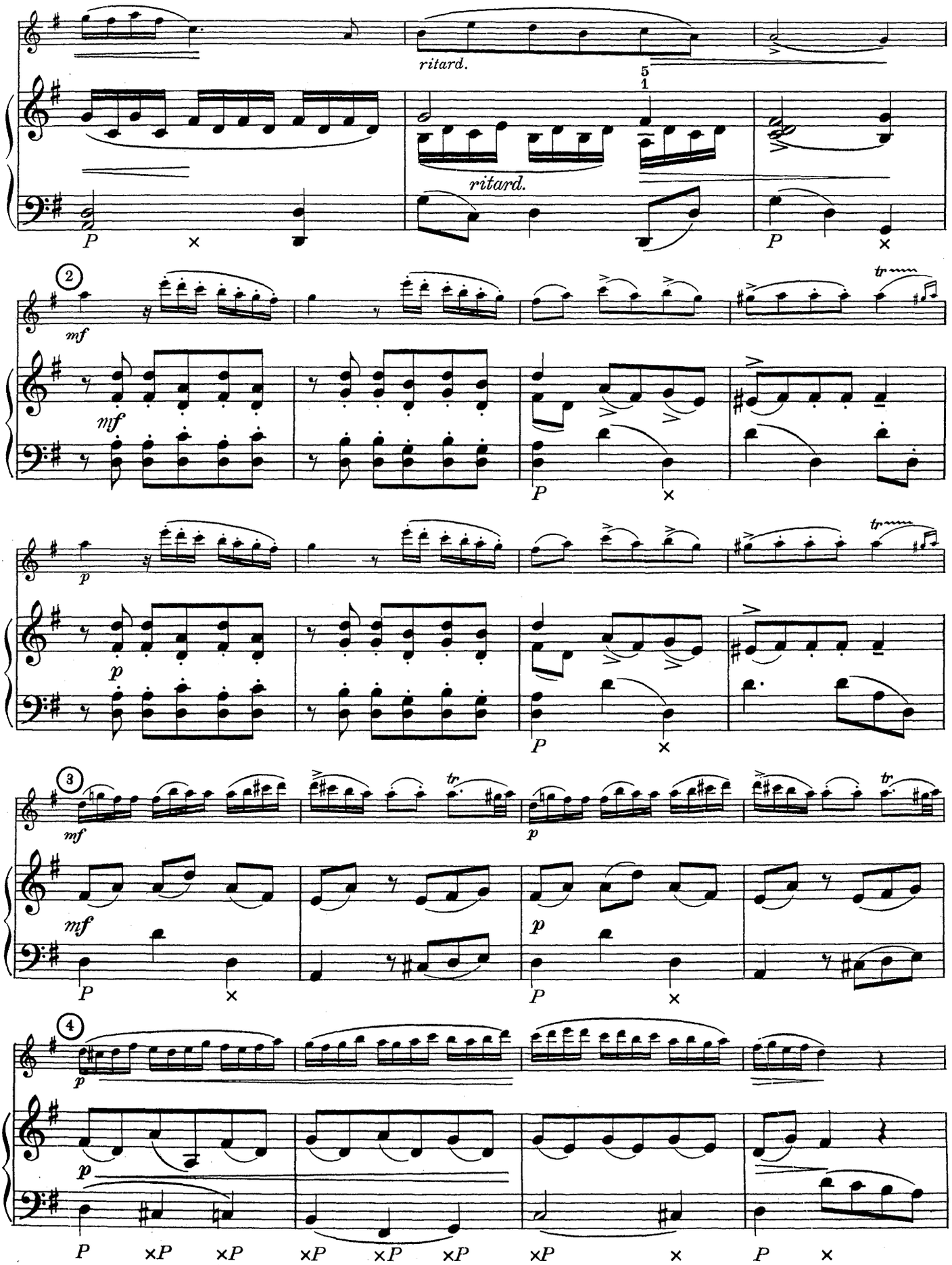
ritard.
ritard.
5
1
2
3
4
mf
p
tr

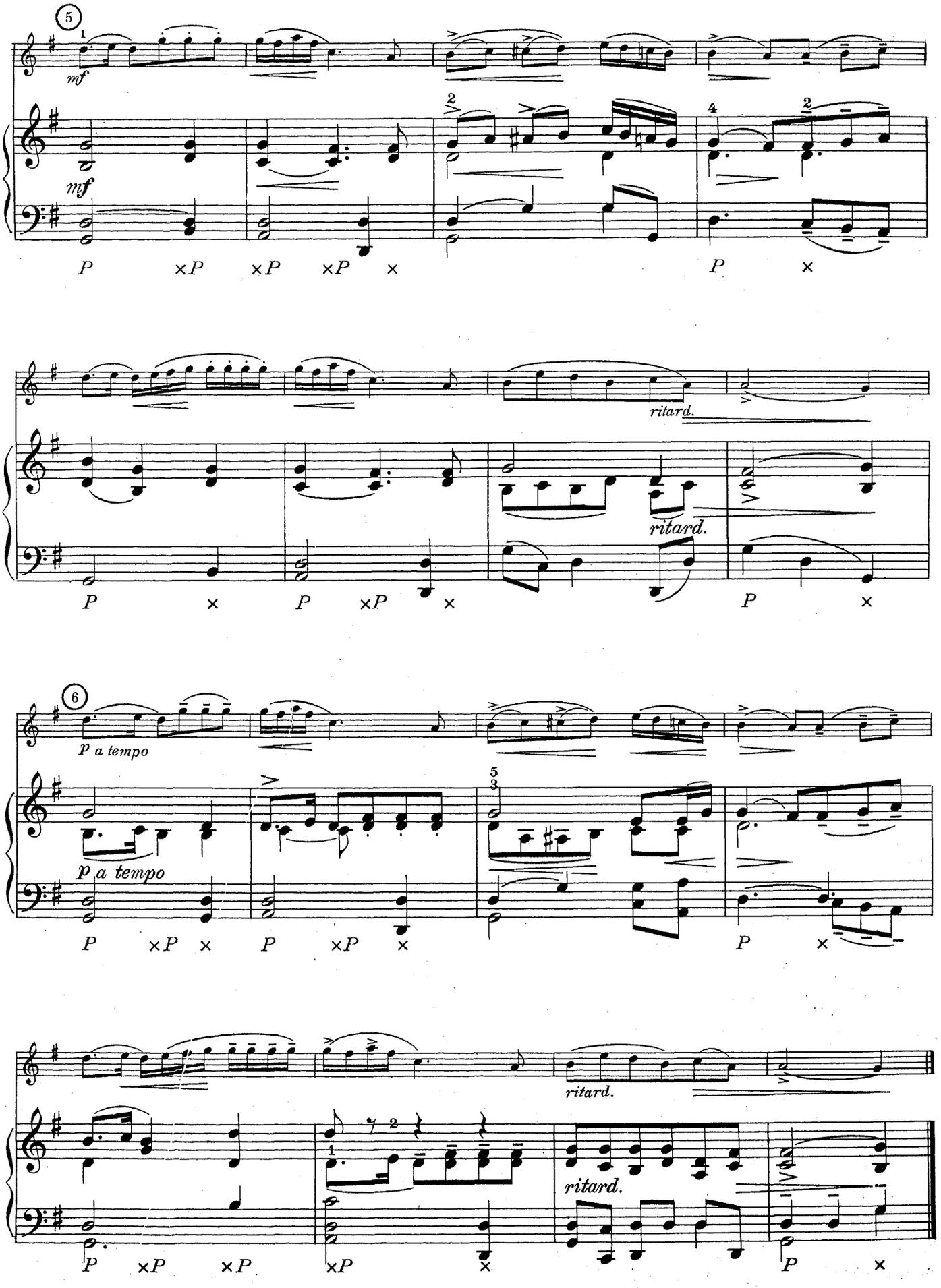
5
mf
mf
P ×P ×P ×P ×
P ×
ritard.
ritard.
P × P ×P ×
P ×
6
p a tempo
p a tempo
P ×P × P ×P ×
P ×
ritard.
ritard.
P ×P ×P ×P ×
P ×

3. GRAVE
(CONCERTO SOL MAGGIORE)

JAN BENDA
(1715—1752)

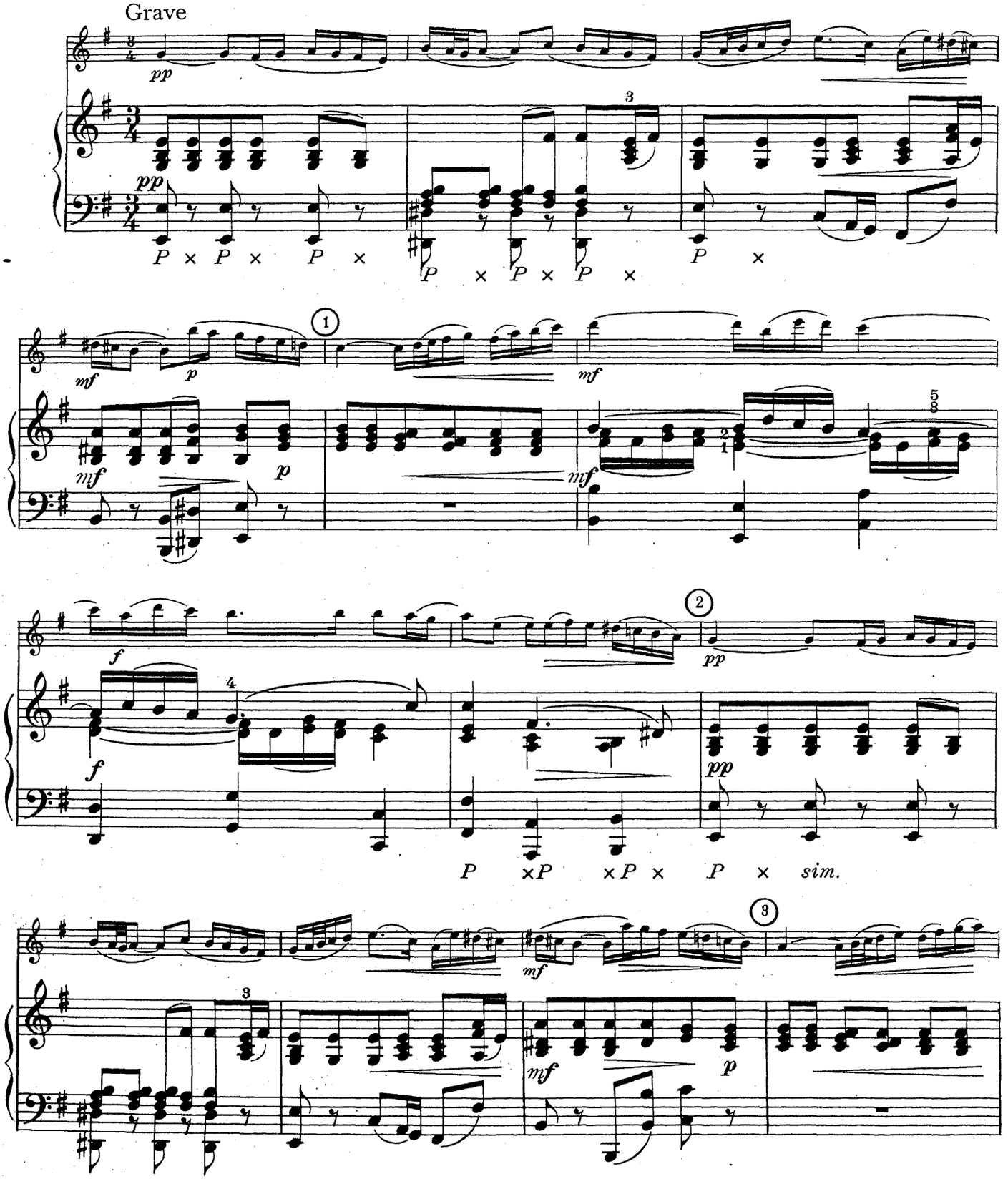

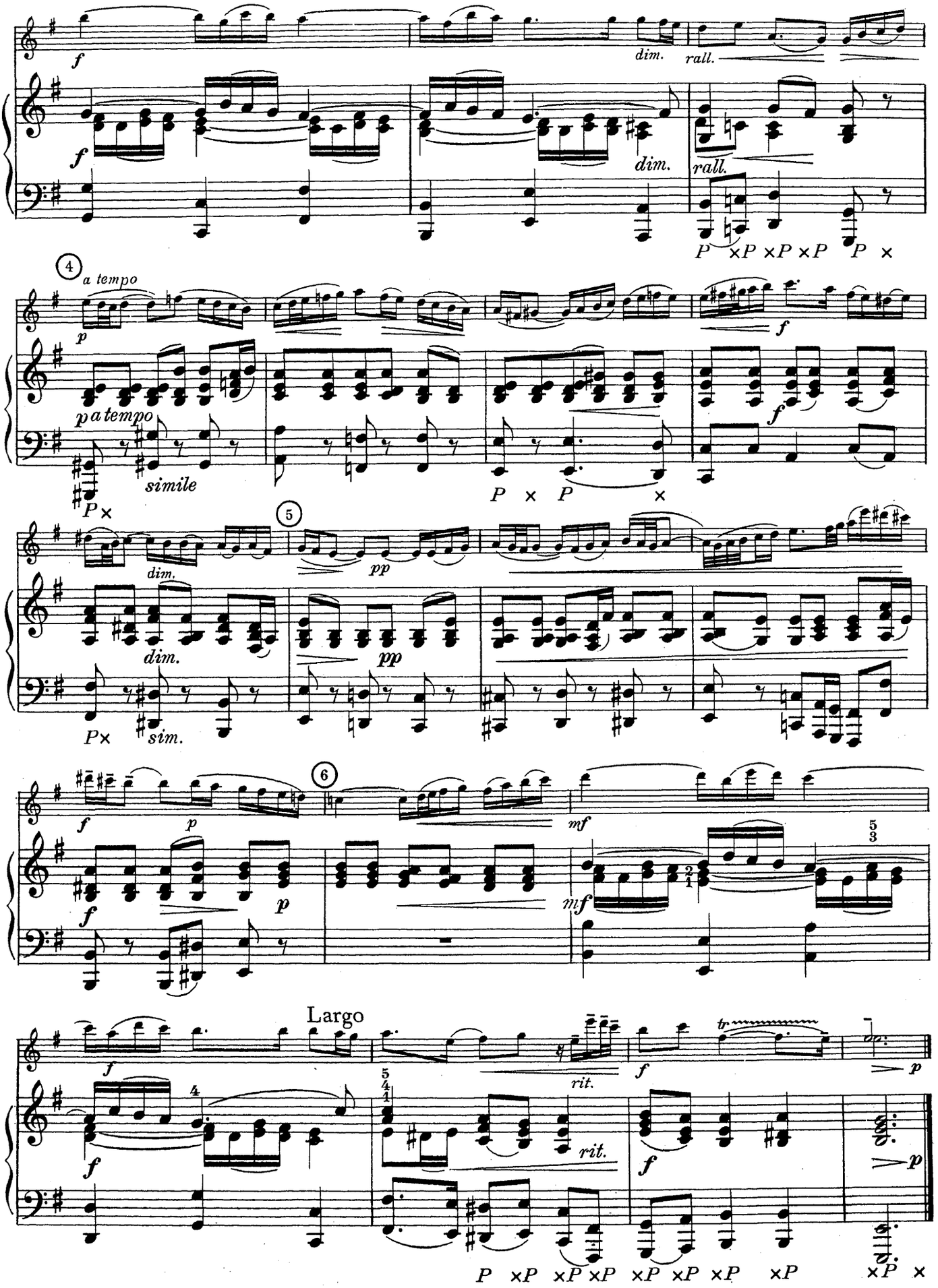
f
dim.
rall.
P ×P ×P ×P P ×
4
a tempo
p
f
p a tempo
simile
P ×
P × P ×
5
dim.
pp
sim.
6
mf
Largo
rit.
tr
p

4. RONDO

(SONATA SOL MAGGIORE)

JAN KŘTITEL VAŇHAL
(1739—1813)

Allegretto

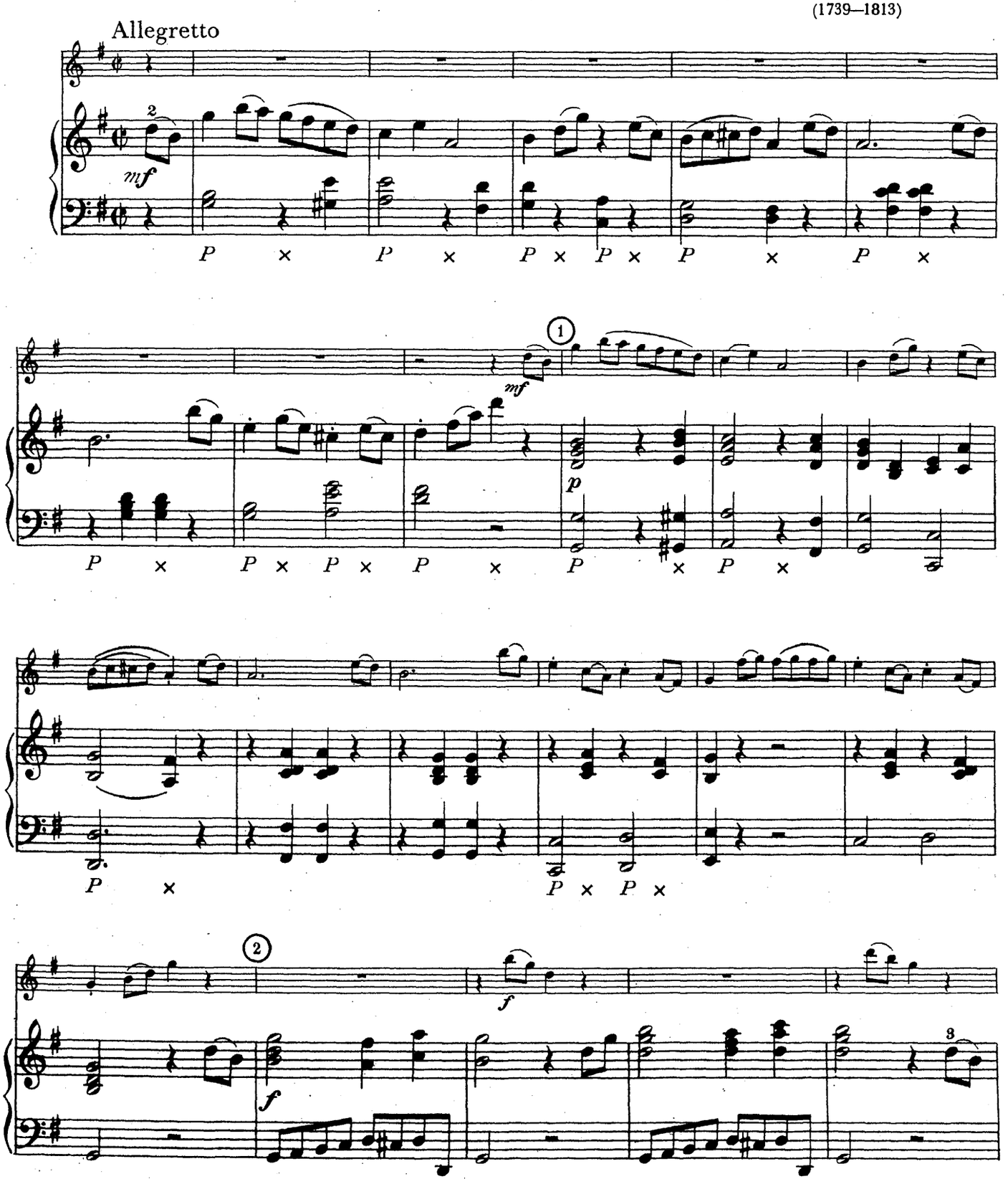

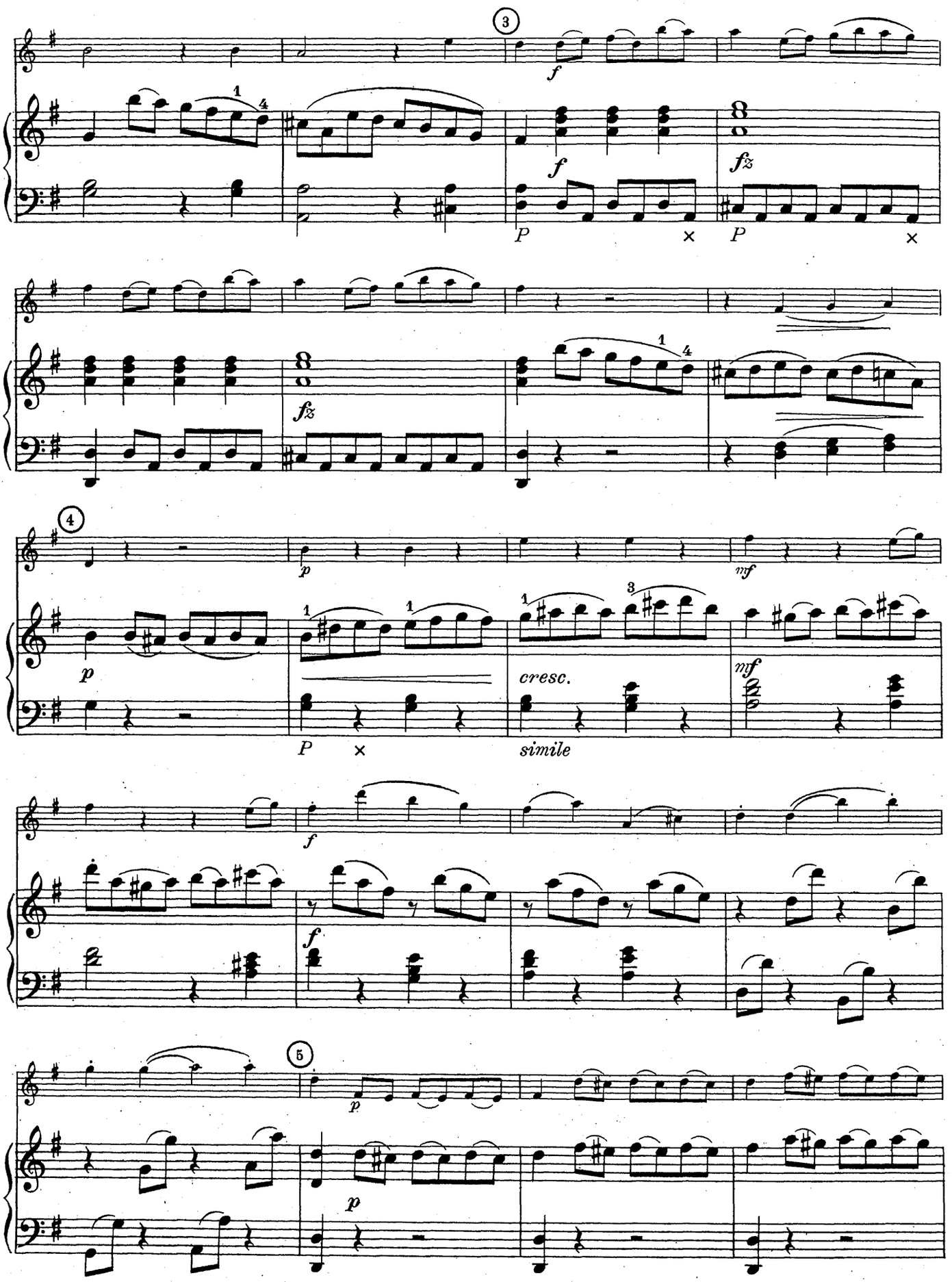
3
f
fz
P
4
p
mf
cresc.
simile
5

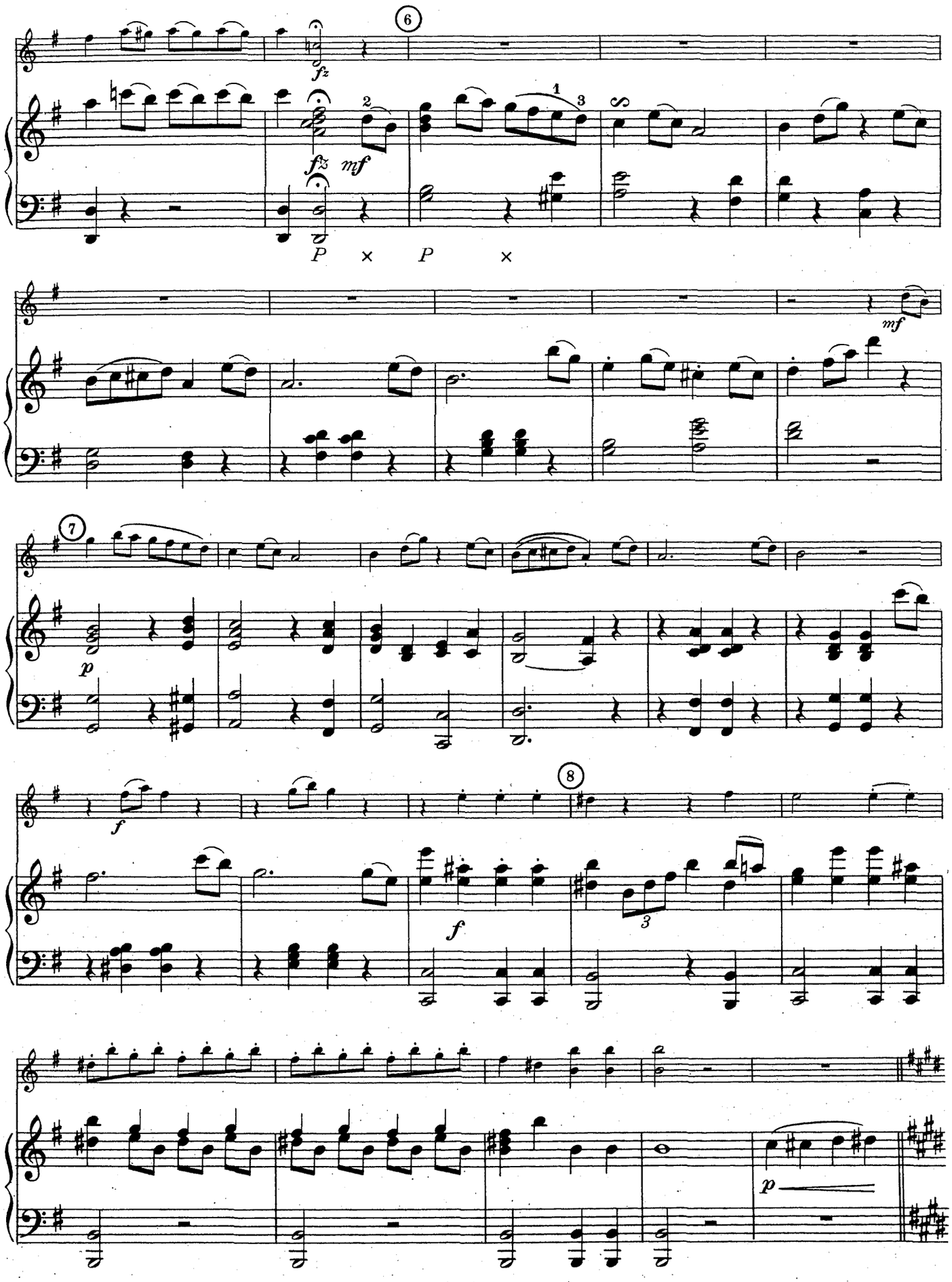
6
fz
fz
mf
P
P
mf
7
p
f
f
8
p

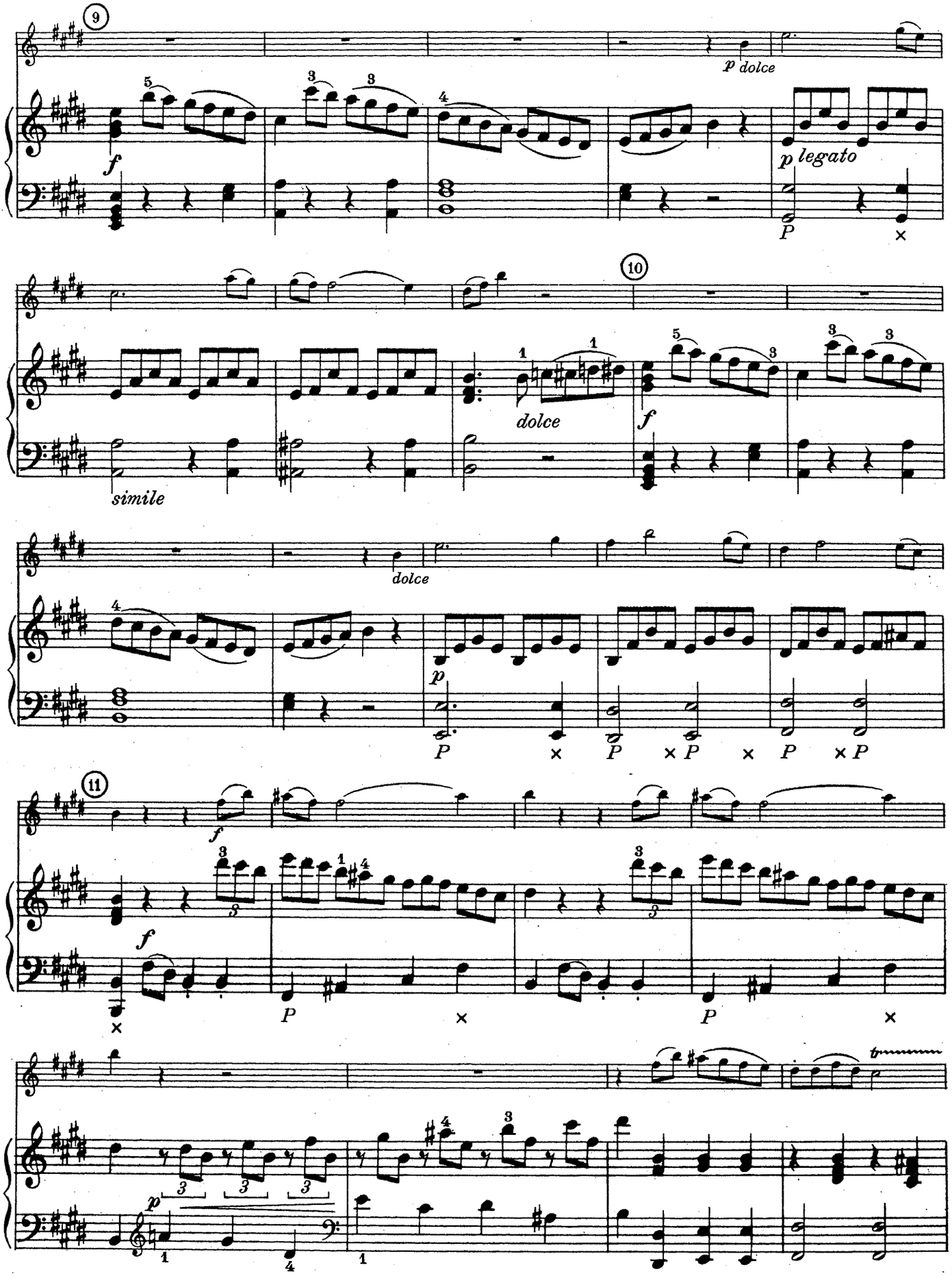
9
p dolce
f
p legato
10
simile
dolce
dolce
f
p
11
f
f
tr

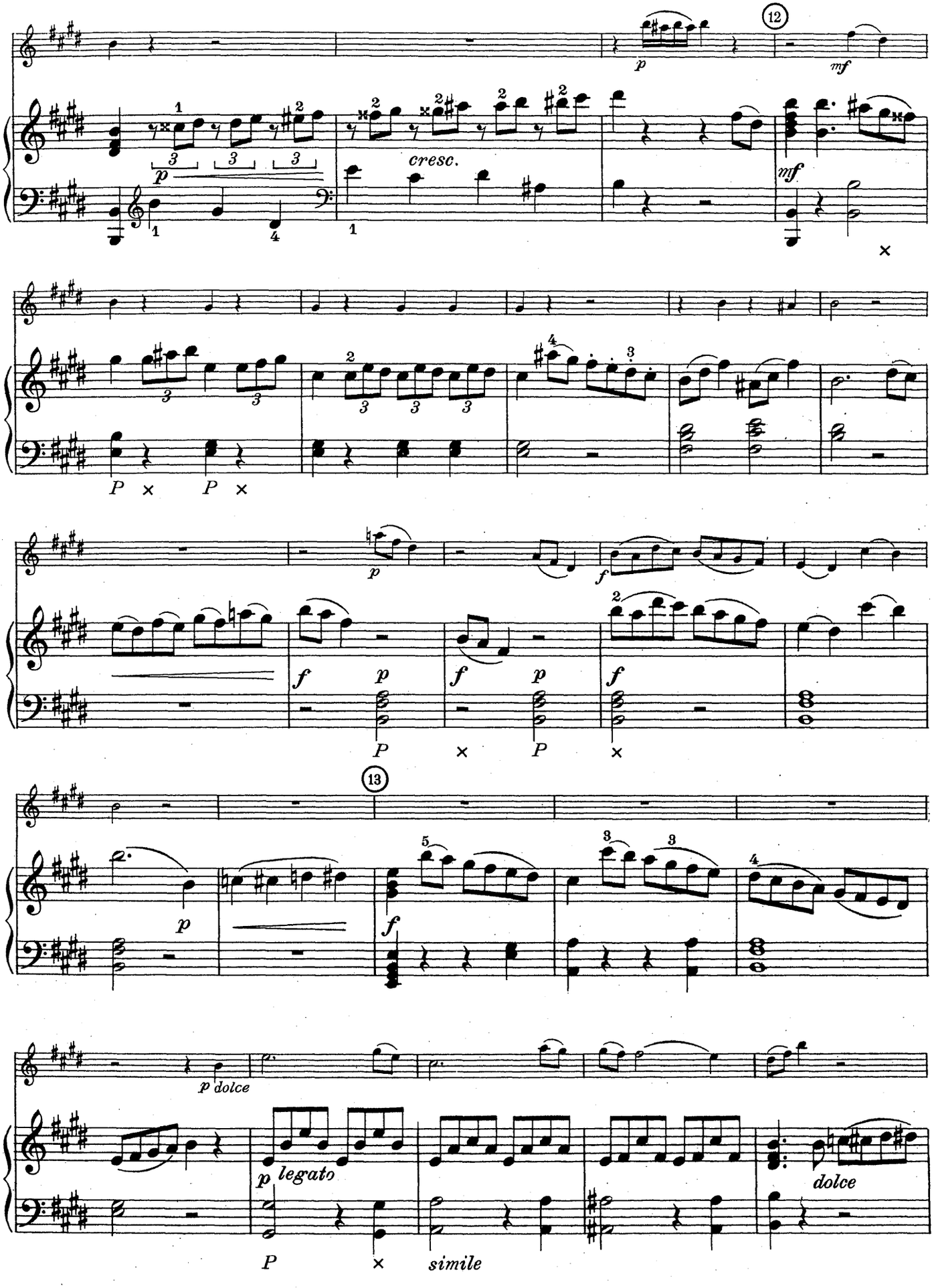
12
p
mf
cresc.
P
13
p dolce
p legato
simile
dolce

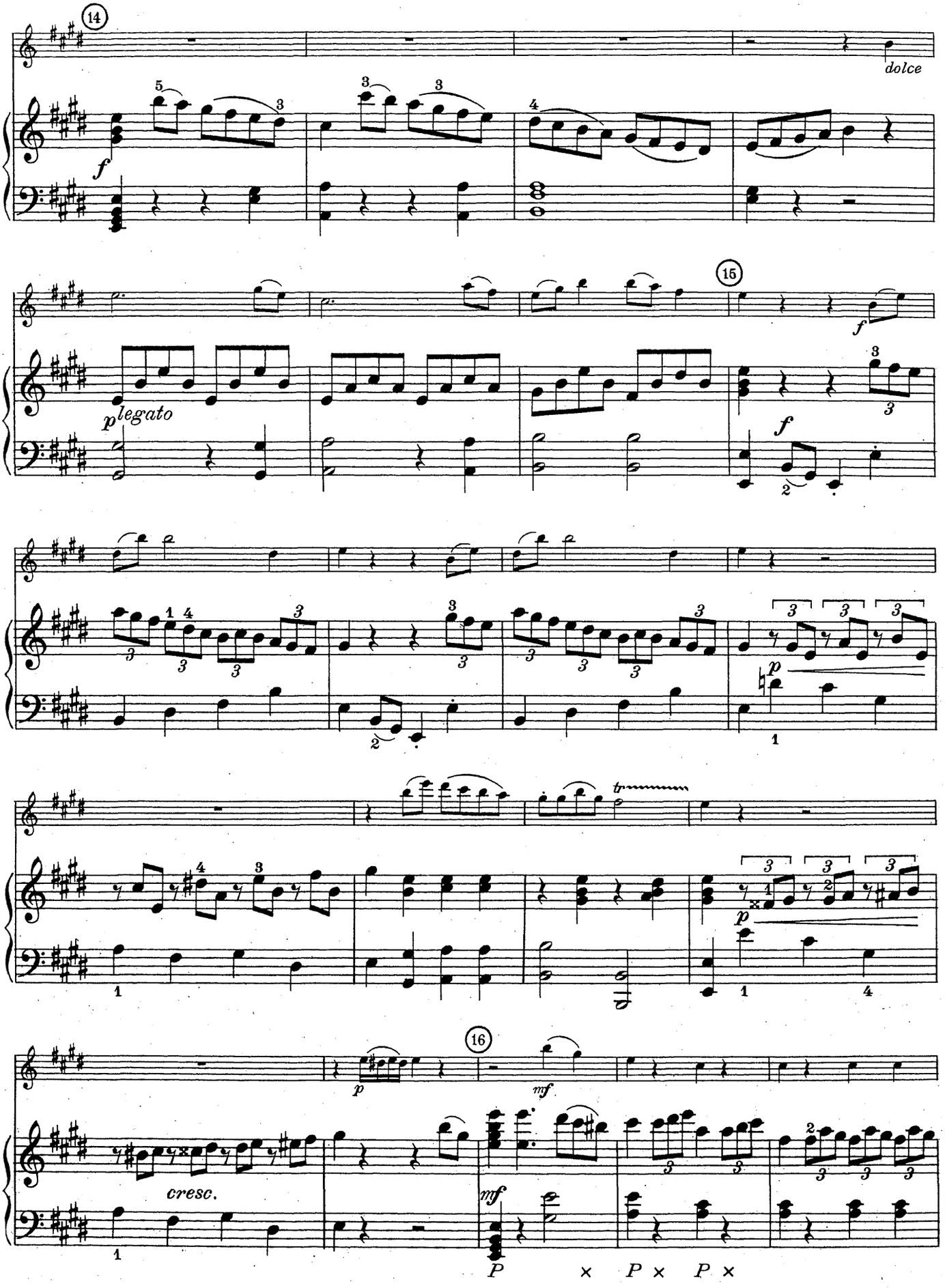
14
dolce
f
p legato
15
f
p
tr
p
16
p
mf
cresc.
mf
P × P × P ×

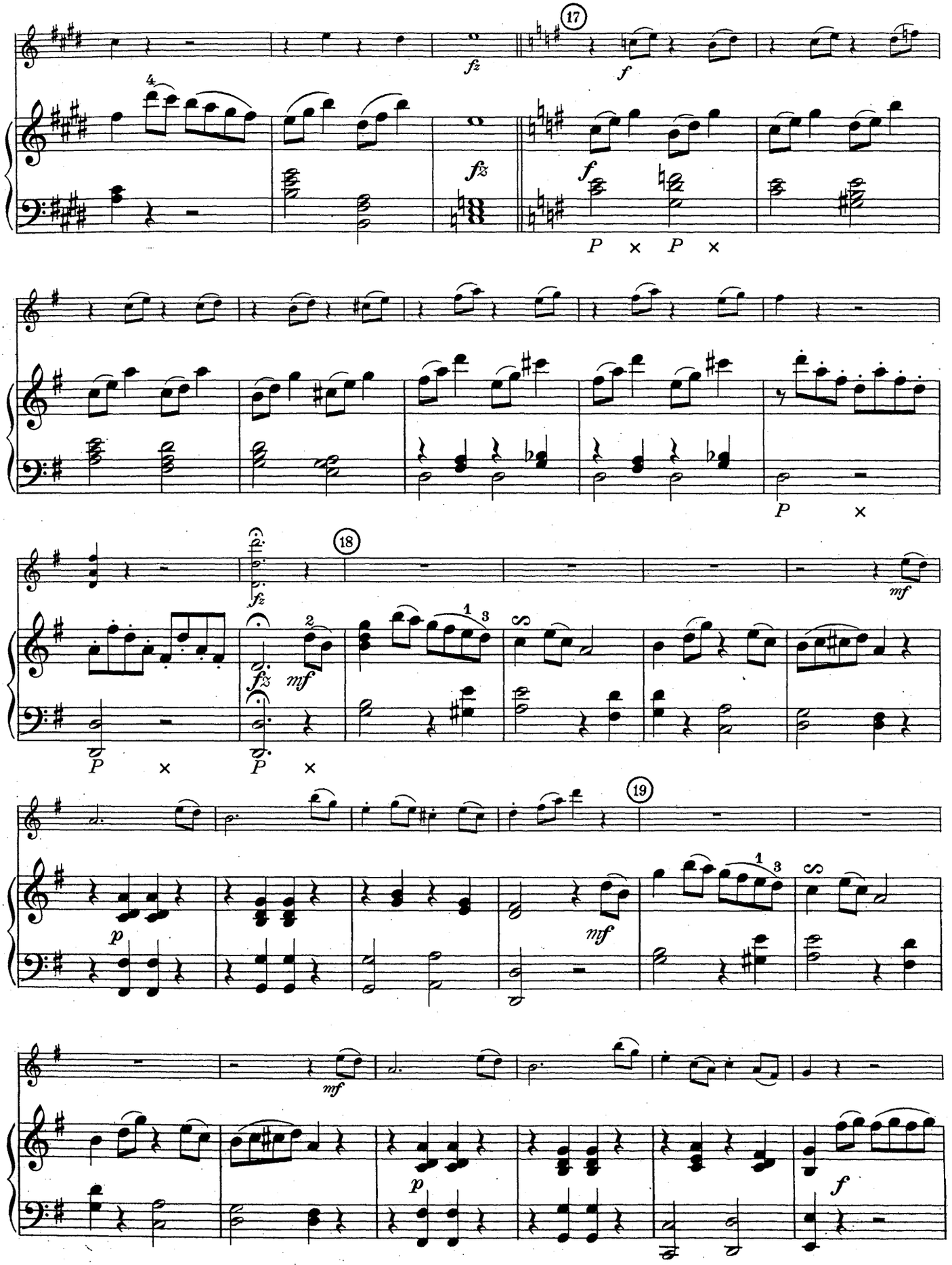
17
fz
f
fz
f
P × P ×
P ×
18
fz
mf
fz
mf
P ×
P ×
19
p
mf
mf
p
f

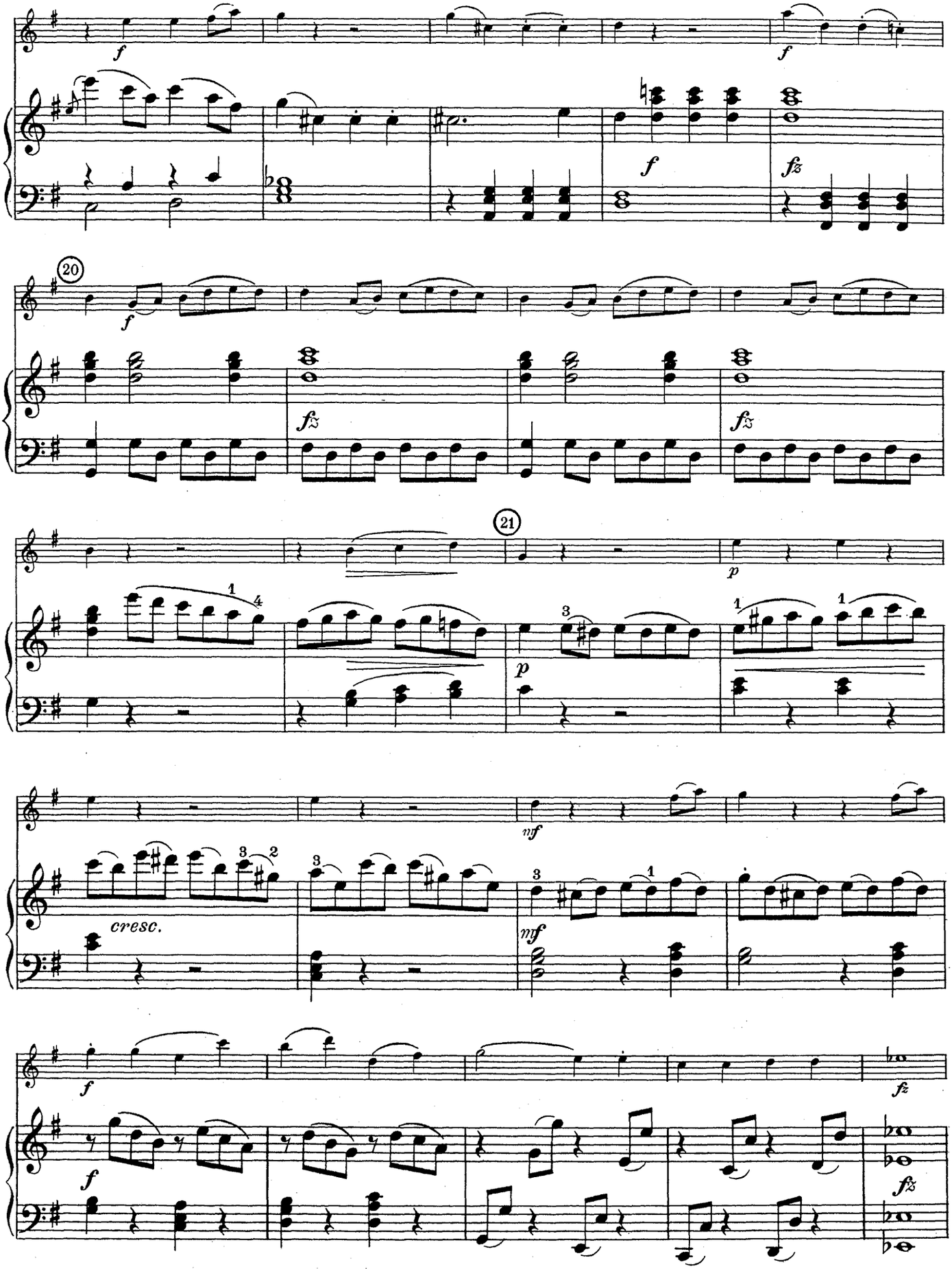
20
21
cresc.

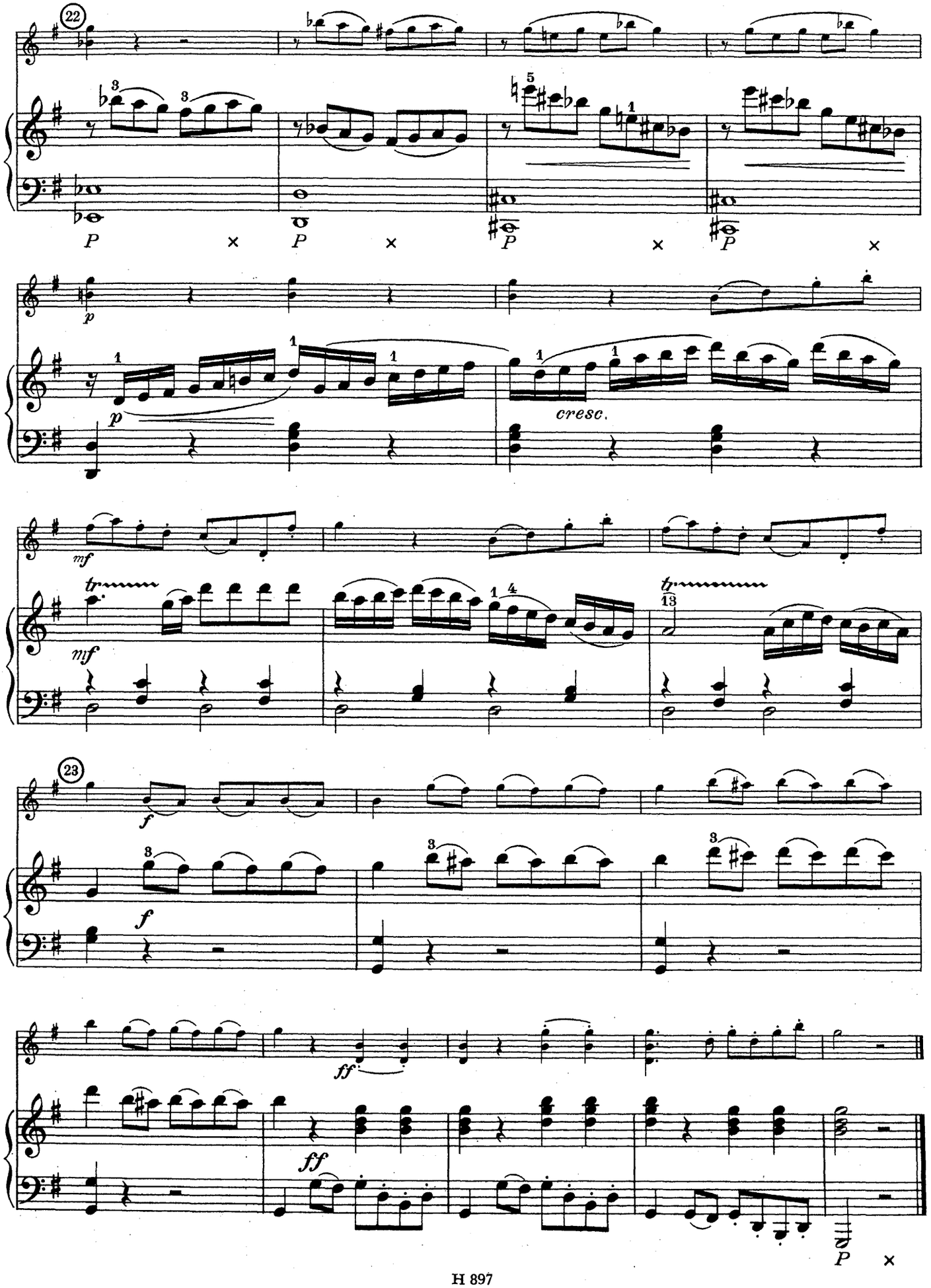
22
P
P
P
P
p
p
cresc.
mf
mf
tr
tr
23
f
f
ff
ff
P

5. MINUETTO

JOSEF MYSLIVEČEK
(1737–1781)

Allegretto

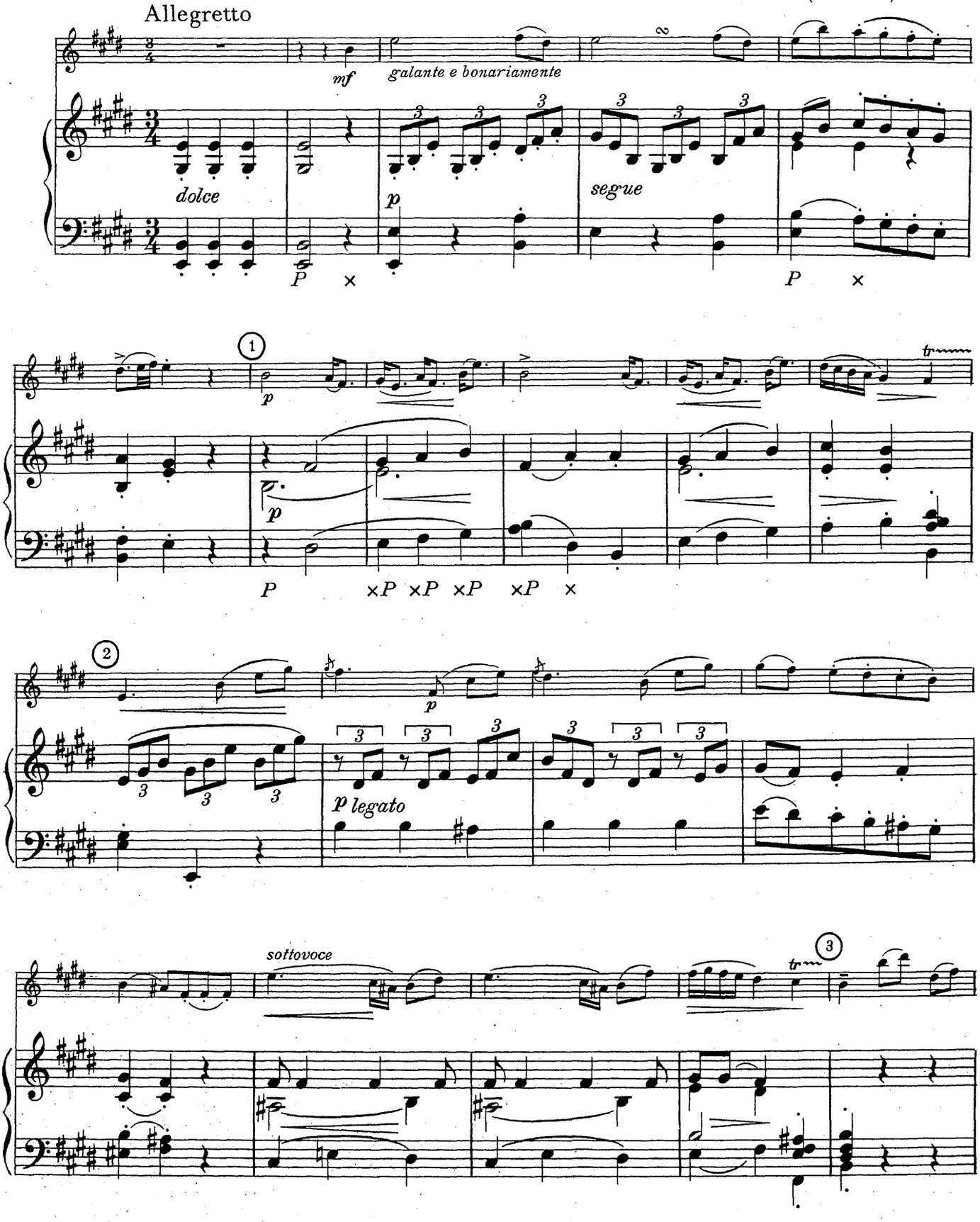

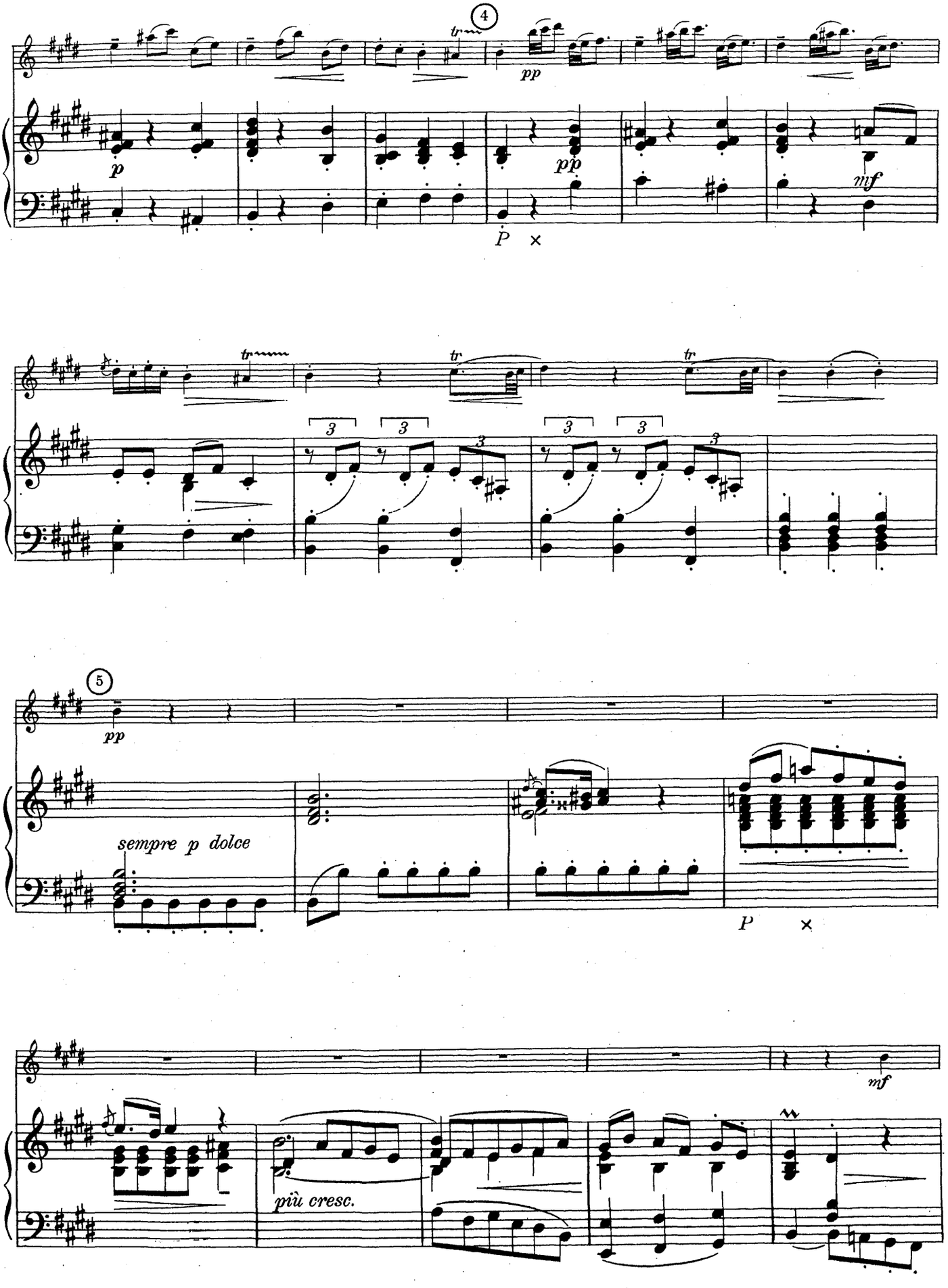
4
tr
pp
p
pp
mf
P
×
tr
tr
tr
3
3
3
3
3
3
5
pp
sempre p dolce
P
×
mf
più cresc.

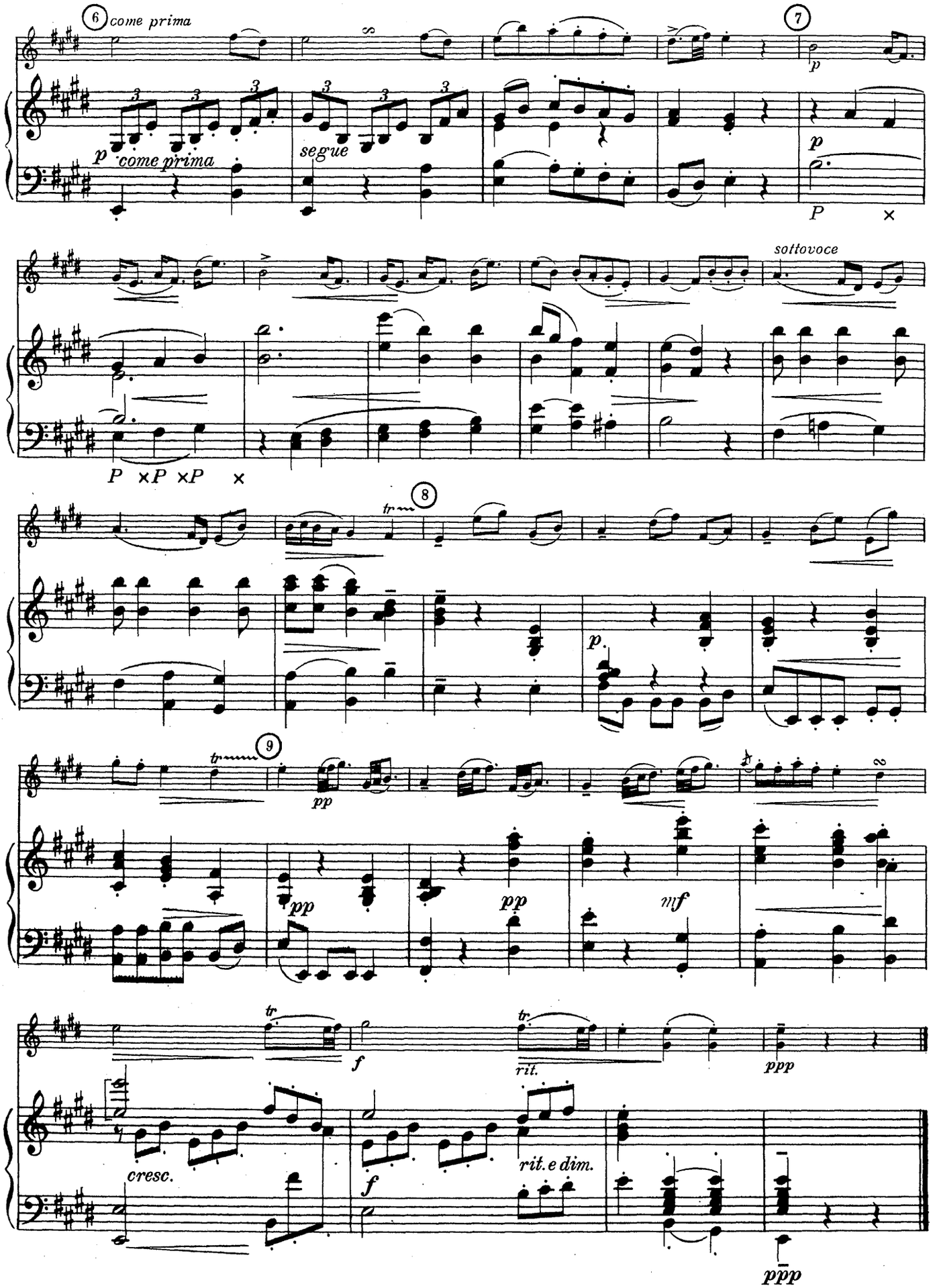
6
come prima
p
come prima
segue
7
p
P
sottovoce
P ×P ×P ×
8
tr
p.
9
tr
pp
pp
pp
mf
tr
f
tr.
rit.
ppp
cresc.
f
rit. e dim.
ppp

6. ANDANTE SOSTENUTO

(SONATA SOL MINORE)

JAN HUGO (VÁCLAV) VOŘÍŠEK
(1791—1825)

Andante sostenuto (♩ = 60)

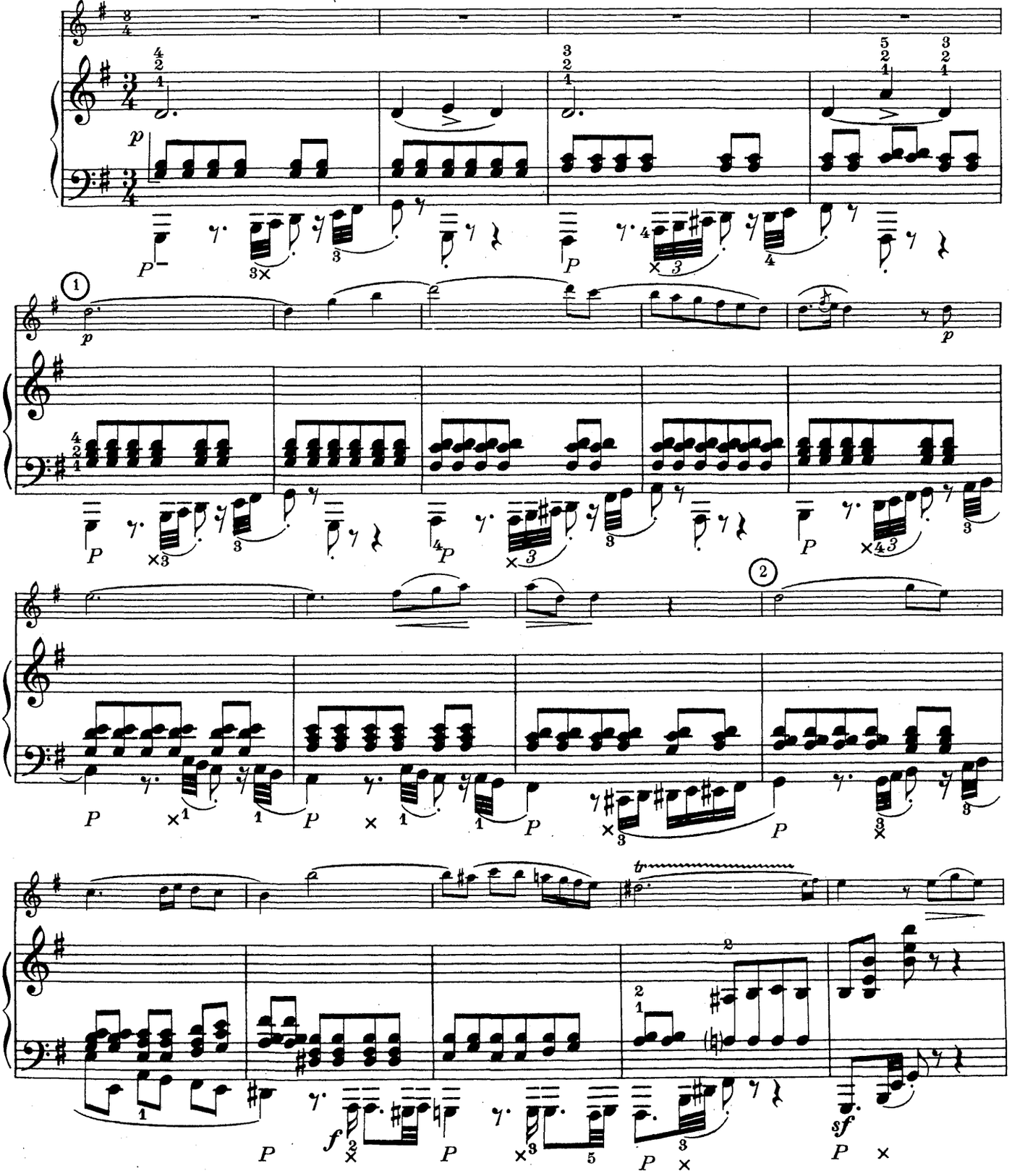

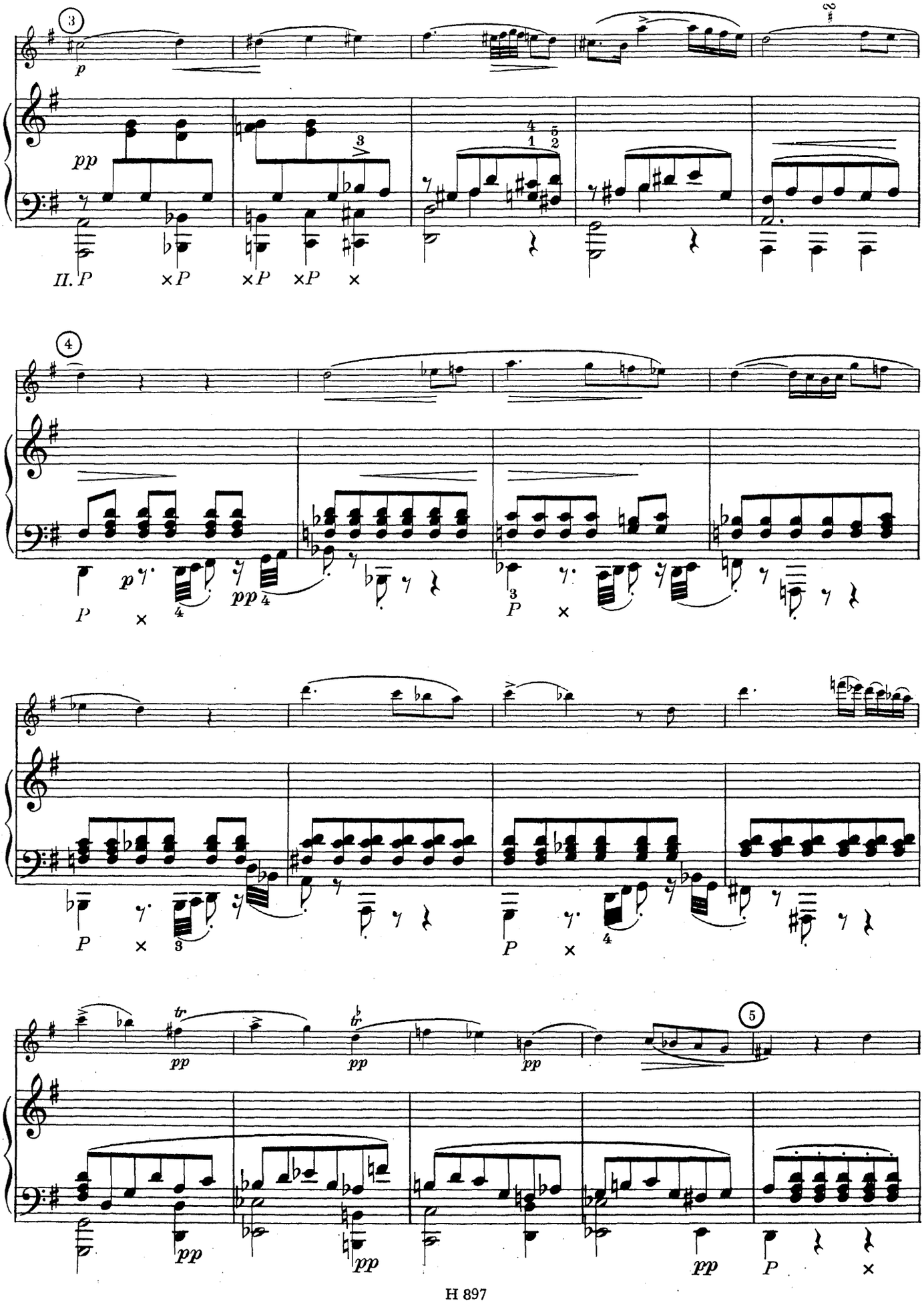
3
p
pp
II. P
×P
×P
×P
×
4
p
pp
P
×
P
×
P
×
P
×
tr
pp
pp
pp
5
pp
pp
pp
P
×

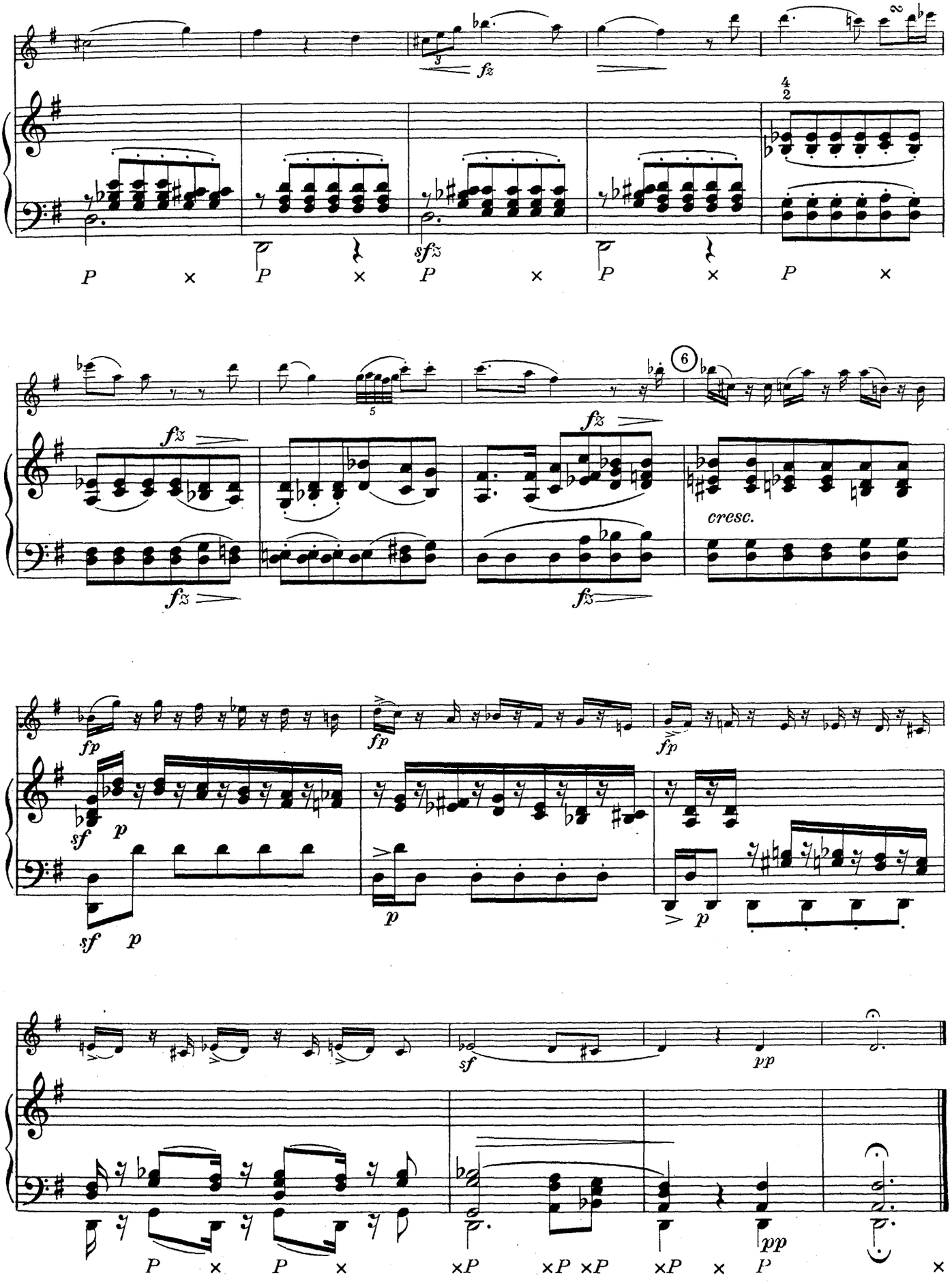
fz
sfz
P
cresc.
fp
sf
p
pp

7. ALLEGRO

(SONATINA op. 20, No 3)

JAN LADISLAV DUSÍK
(1760–1812)

Allegro quasi presto

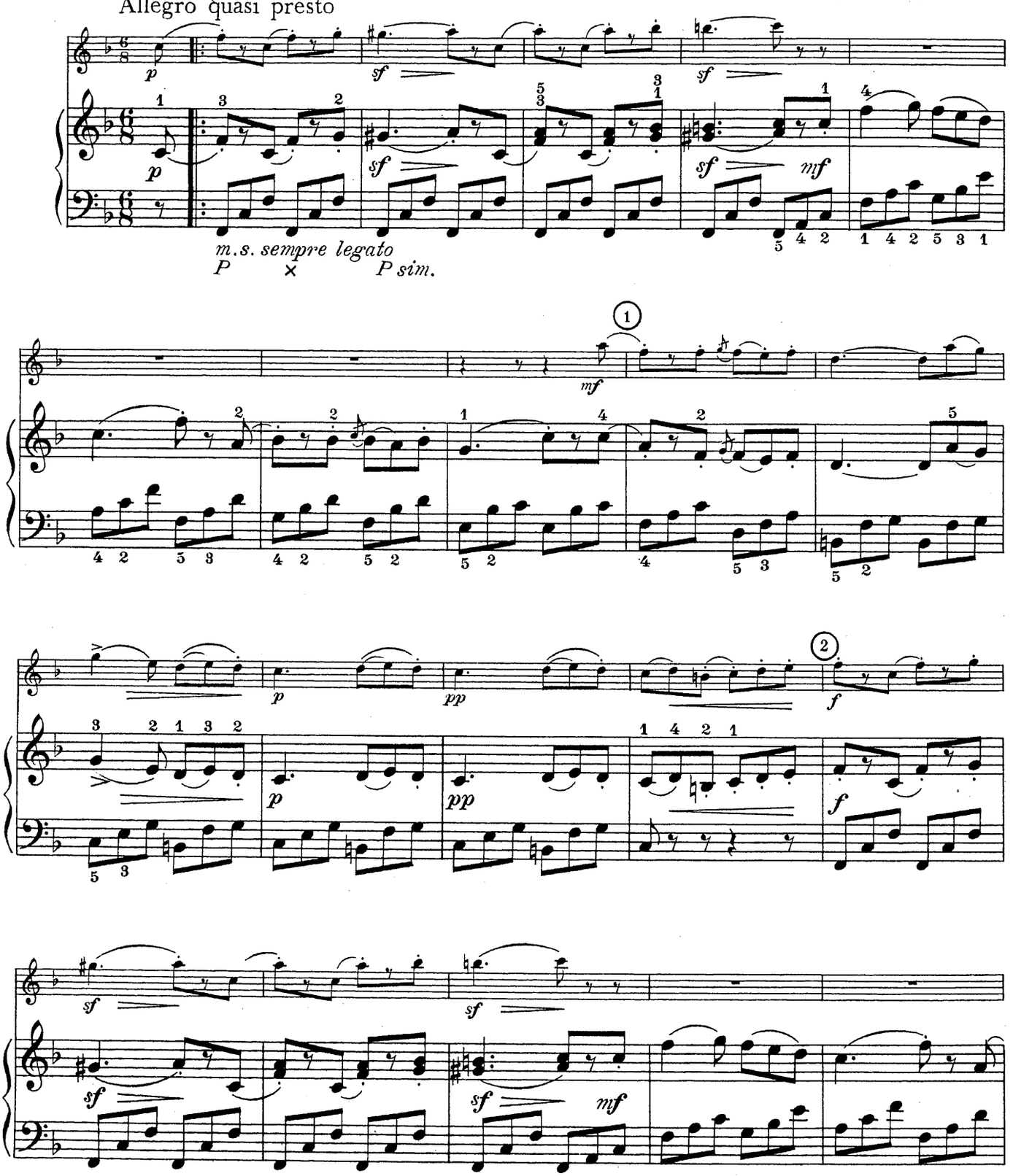

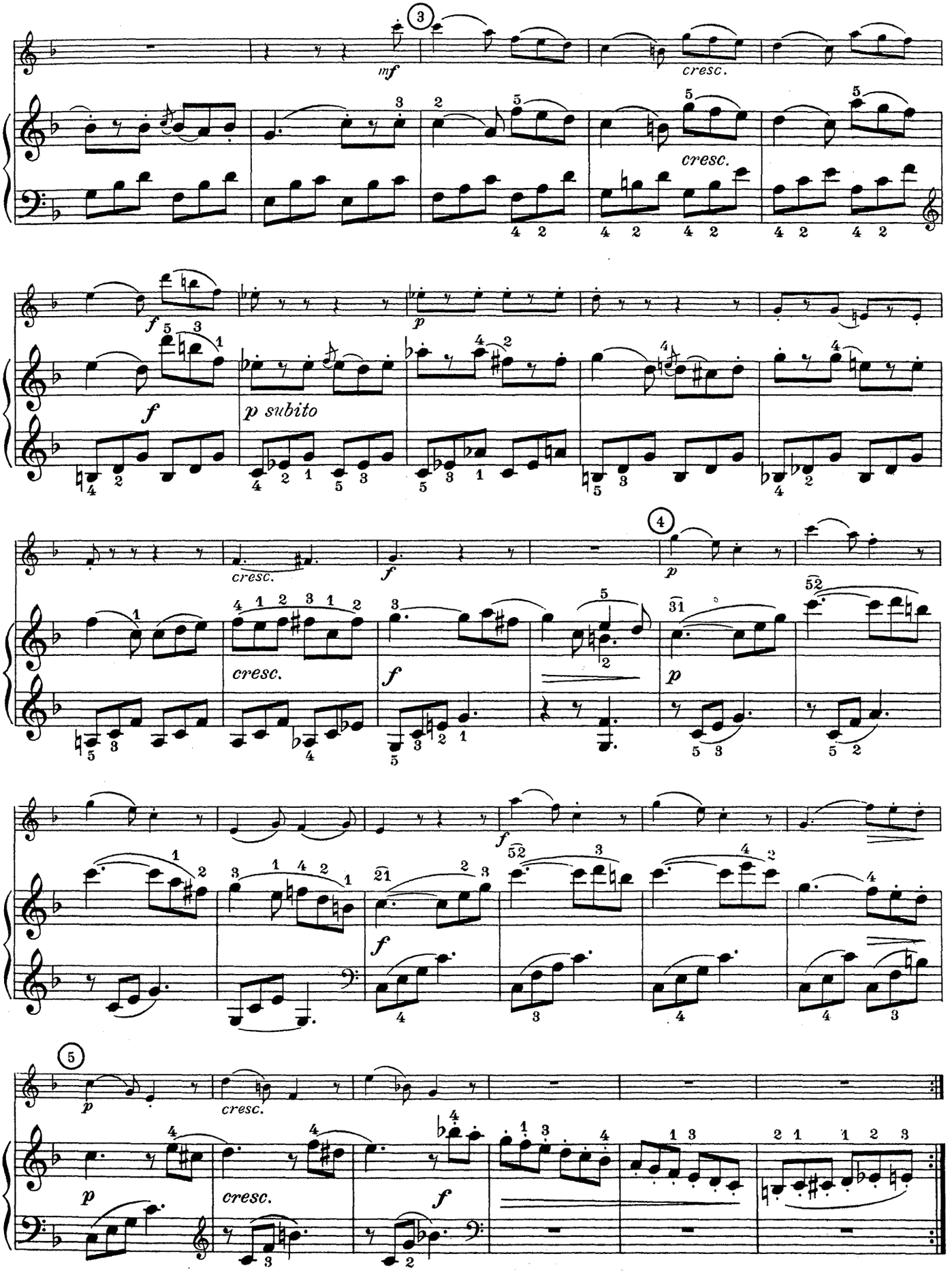
3
mf
cresc.
cresc.
f
p subito
cresc.
f
4
p
cresc.
f
p
f
5
p
cresc.
f

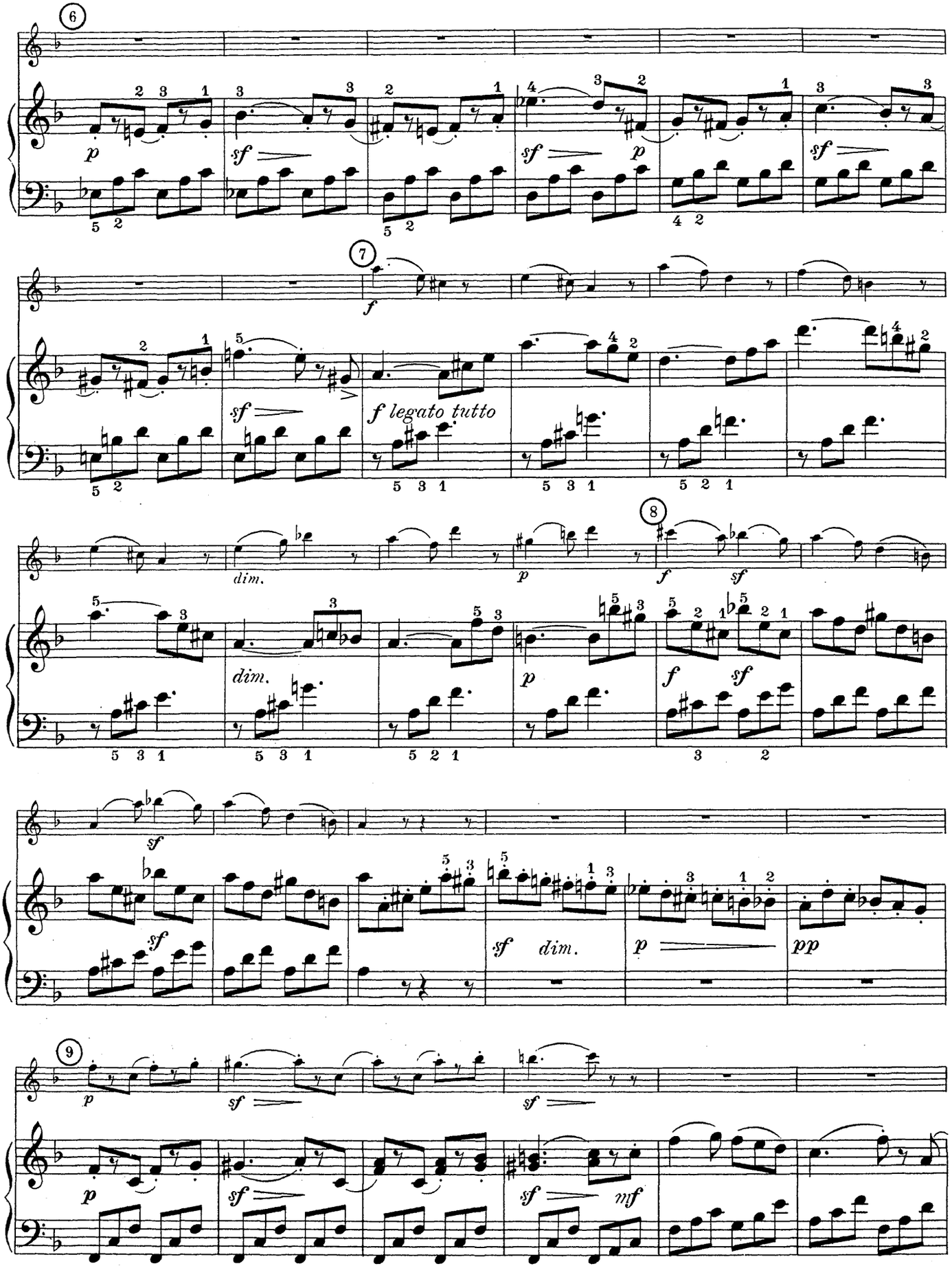
6
p
sf
sf
p
sf
7
f
sf
f legato tutto
dim.
p
8
f
sf
dim.
p
f
sf
sf
sf
dim.
p
pp
9
p
sf
sf
p
sf
sf
nf

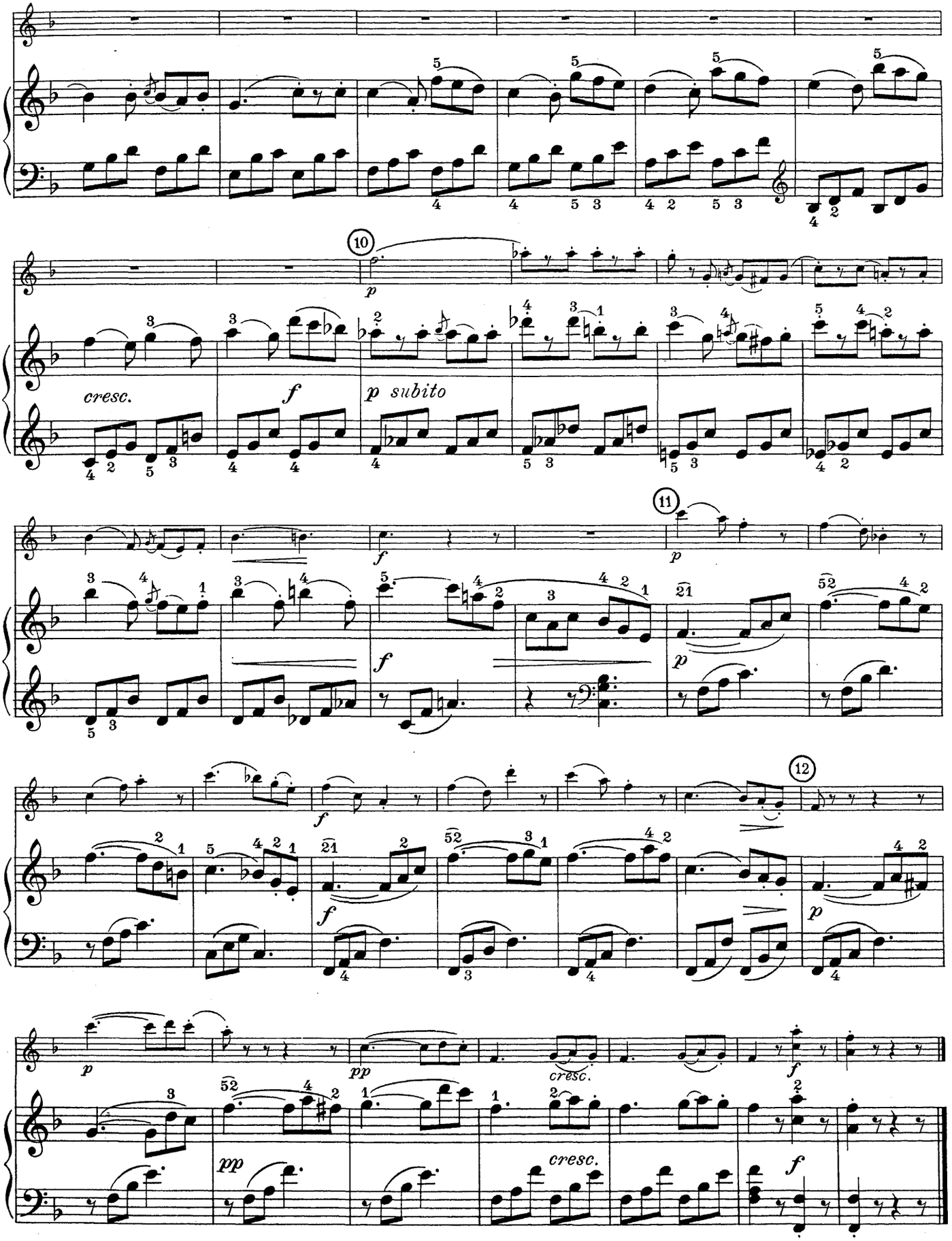
10
cresc.
f
p subito
11
12
cresc.

1. BENDA František, PRESTO - - - - - - - - - - - - 8

2. BENDA Jiří, ANDANTE GRAZIOSO - - - - - - - - 12

3. BENDA Jan, GRAVE - - - - - - - - - - - - - - 15

4. VAŇHAL Jan Křtitel, RONDO - - - - - - - - - - 17

5. MYSLIVEČEK Josef, MINUETTO - - - - - - - - - 26

6. VOŘÍŠEK Jan Hugo (Václav), ANDANTE SOSTENUTO - - 29

7. DUSÍK Jan Ladislav, ALLEGRO - - - - - - - - - - 32

MUSICA ANTIQUA BOHEMICA XI

Řídí prof. dr Jan Racek

ČEŠTÍ KLASIKOVÉ

PŘEDCHŮDCI SMETANOVI

Výběr skladeb starších českých mistrů pro housle a klavír

Revidovali, uspořádali a k tisku připravili Jan a Bohumír Štědroňové - Hlavní a odpovědný redaktor Jan Hanuš - Obálka a grafická úprava dr František Kršňák - Korektoři: doc. dr Bohumír Štědroň, Ladislav Láska - 30110/4 - 49072-10/52 - H 897 - Sazba 3. XI. 1952 - Tisk 13. II. 1953 - I. vydání 1953 Náklad 1700 - Plán. archů 3·42 - Papír 221, 63×95, 110 g - Vydalo Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění jako svou 92 publikaci v redakci hudebnin v Praze II, Jindřišská 27 - Tiskl Orbis 3, závod Jiřího Dimitrova, Praha VII - Ryto - Ofset - Daň 5% - Cena Kčs 100,—

MAB XI

ČEŠTÍ KLASIKOVÉ

PŘEDCHŮDCI SMETANOVI

Rev. Jan Štědroň

VIOLINO

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ
KRÁSNÉ LITERATURY, HUDBY A UMĚNÍ · PRAHA

MAB XI

I. PRESTO

(SONATA LA MAGGIORE)

w 54599-53

FRANTIŠEK BENDA
(1709—1786)

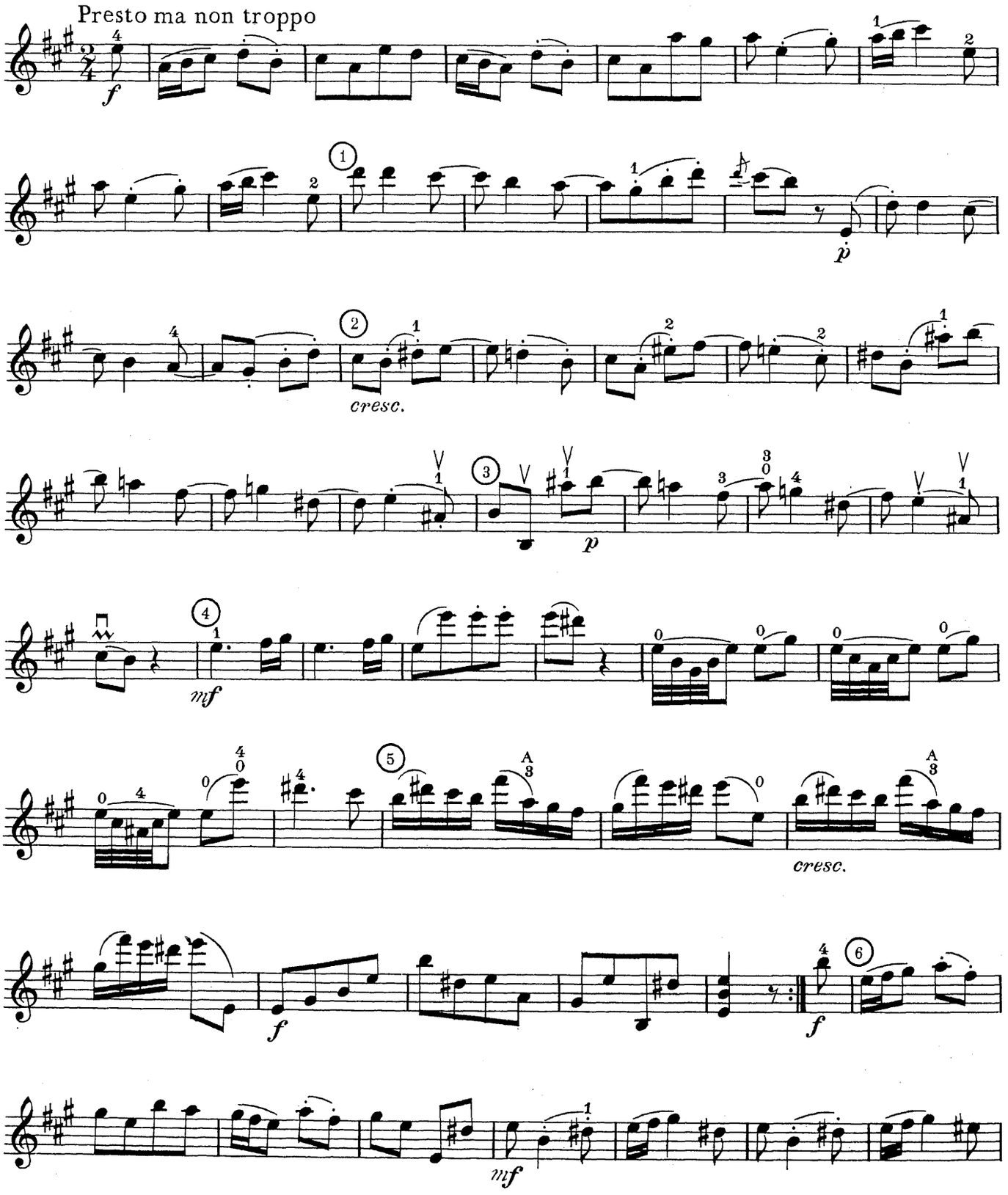

Copyright 1953 by Státní nakladatelství
krásné literatury, hudby a umění, Praha

Všechna práva vyhrazena
All rights reserved

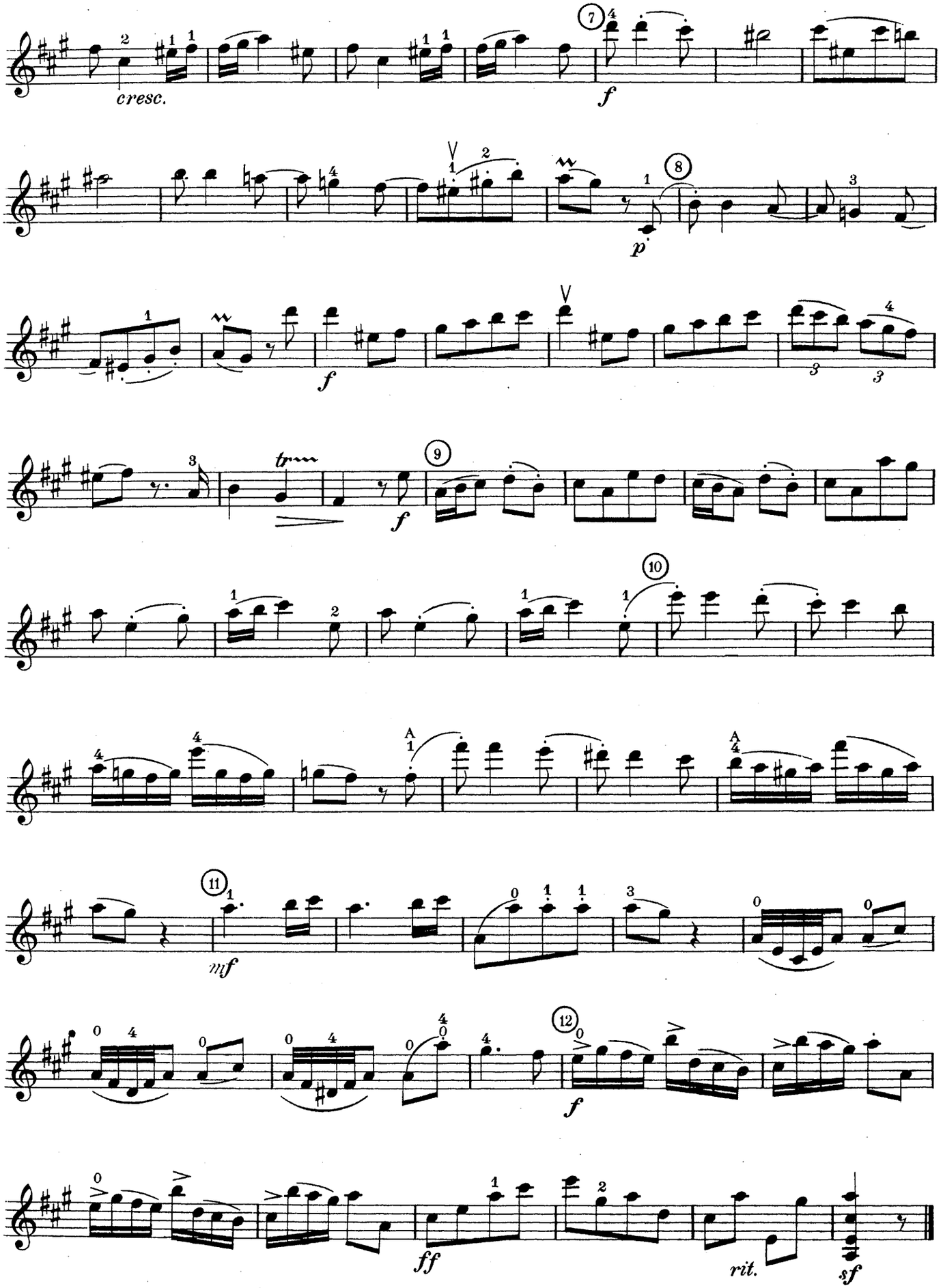
cresc.
f
p
f
f
tr
f
mf
f
ff
rit.
sf

2. ANDANTE GRAZIOSO

JIŘÍ BENDA
(1722—1795)

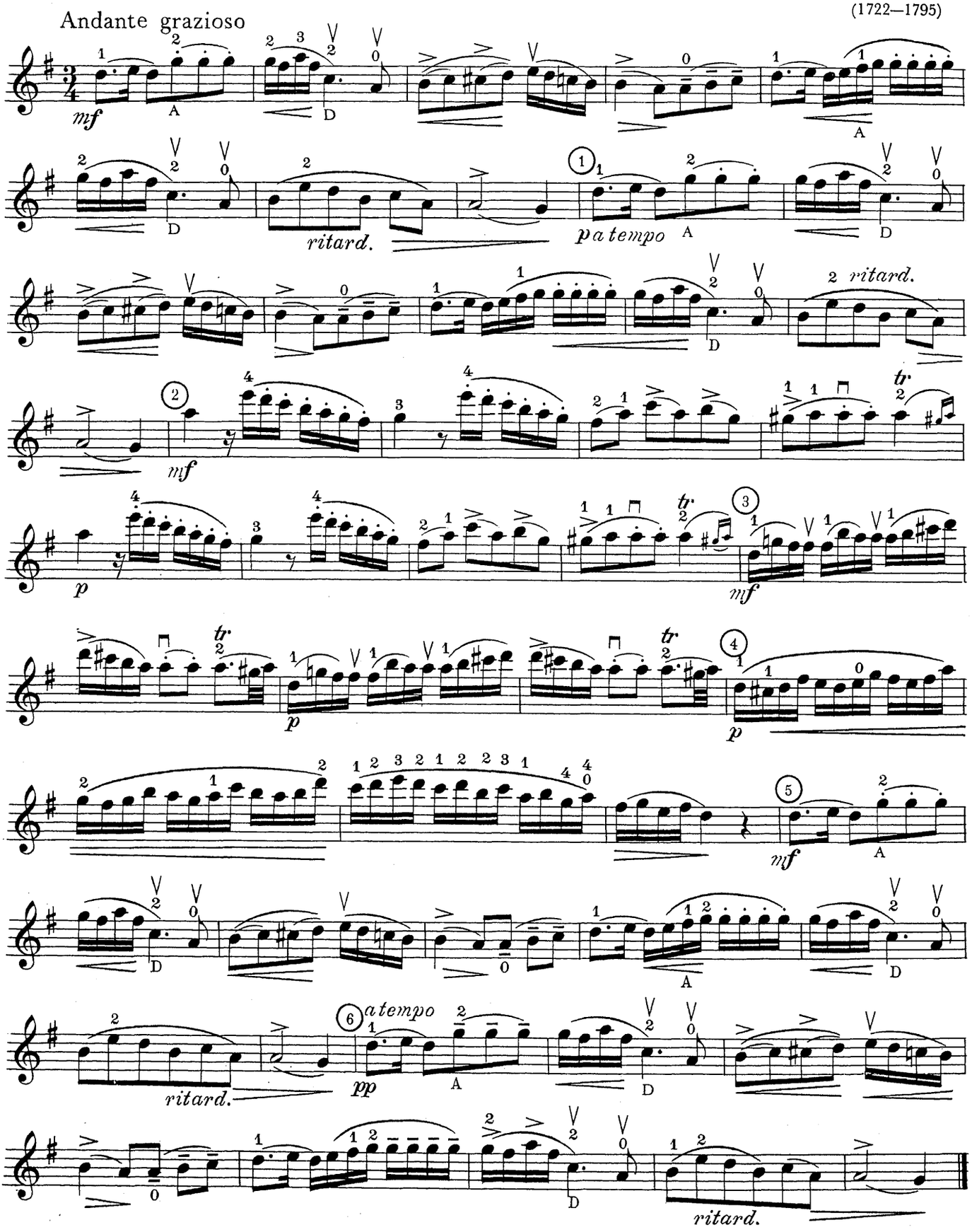

3. GRAVE

(CONCERTO SOL MAGGIORE)

JAN BENDA
(1715—1752)

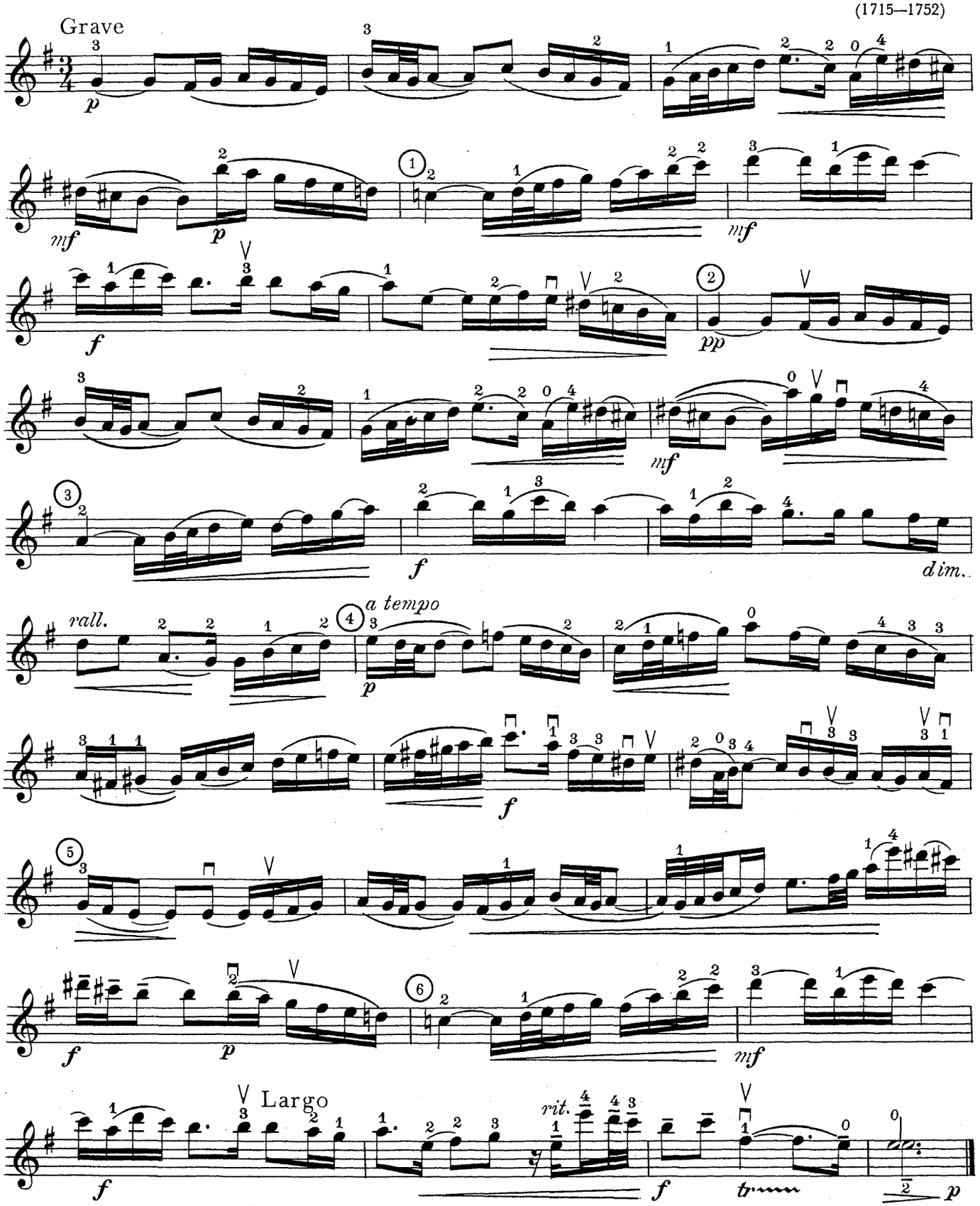

4. RONDO

(SONATA SOL MAGGIORE)

JAN KŘTITEL VAŇHAL
(1739—1813)

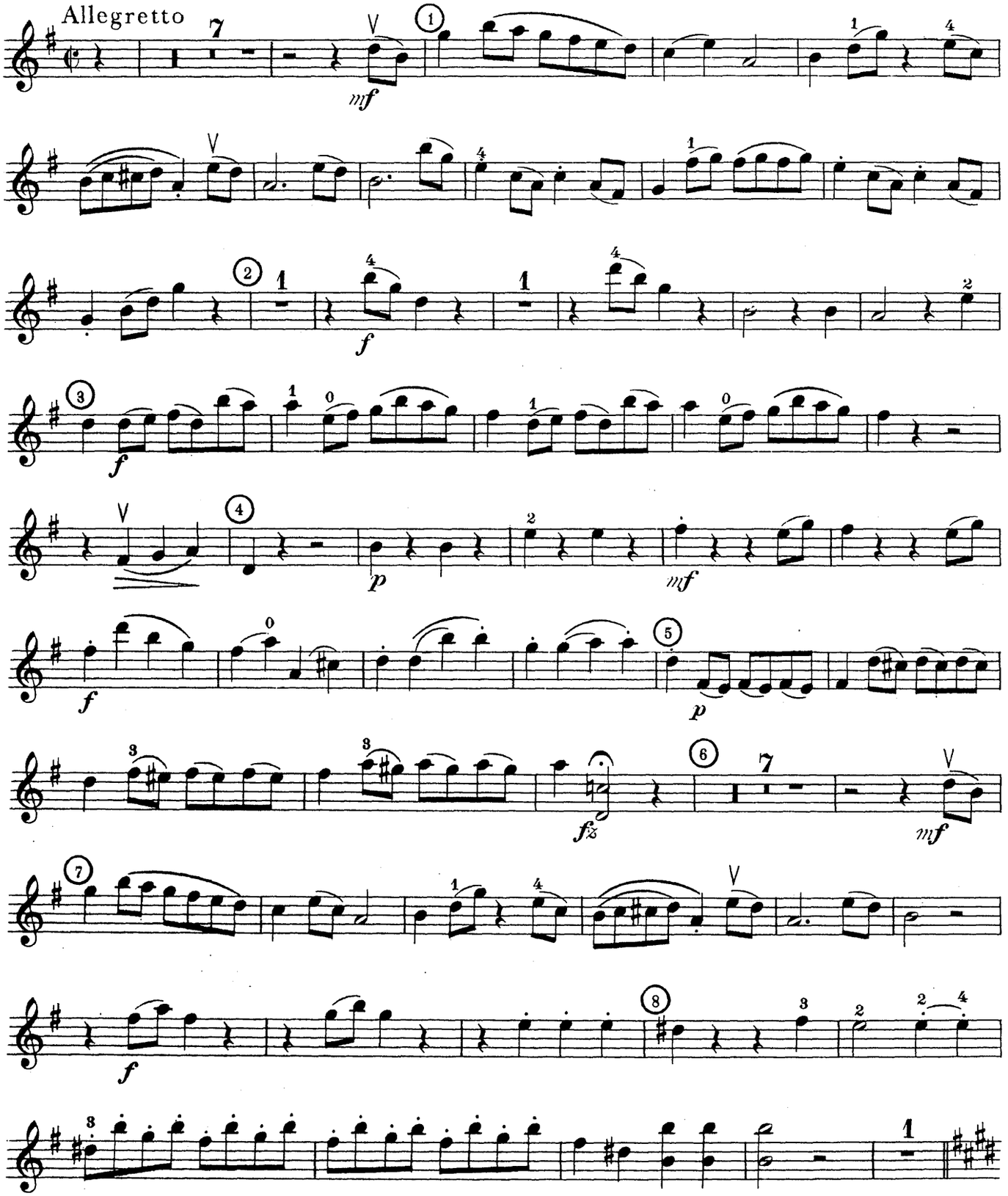

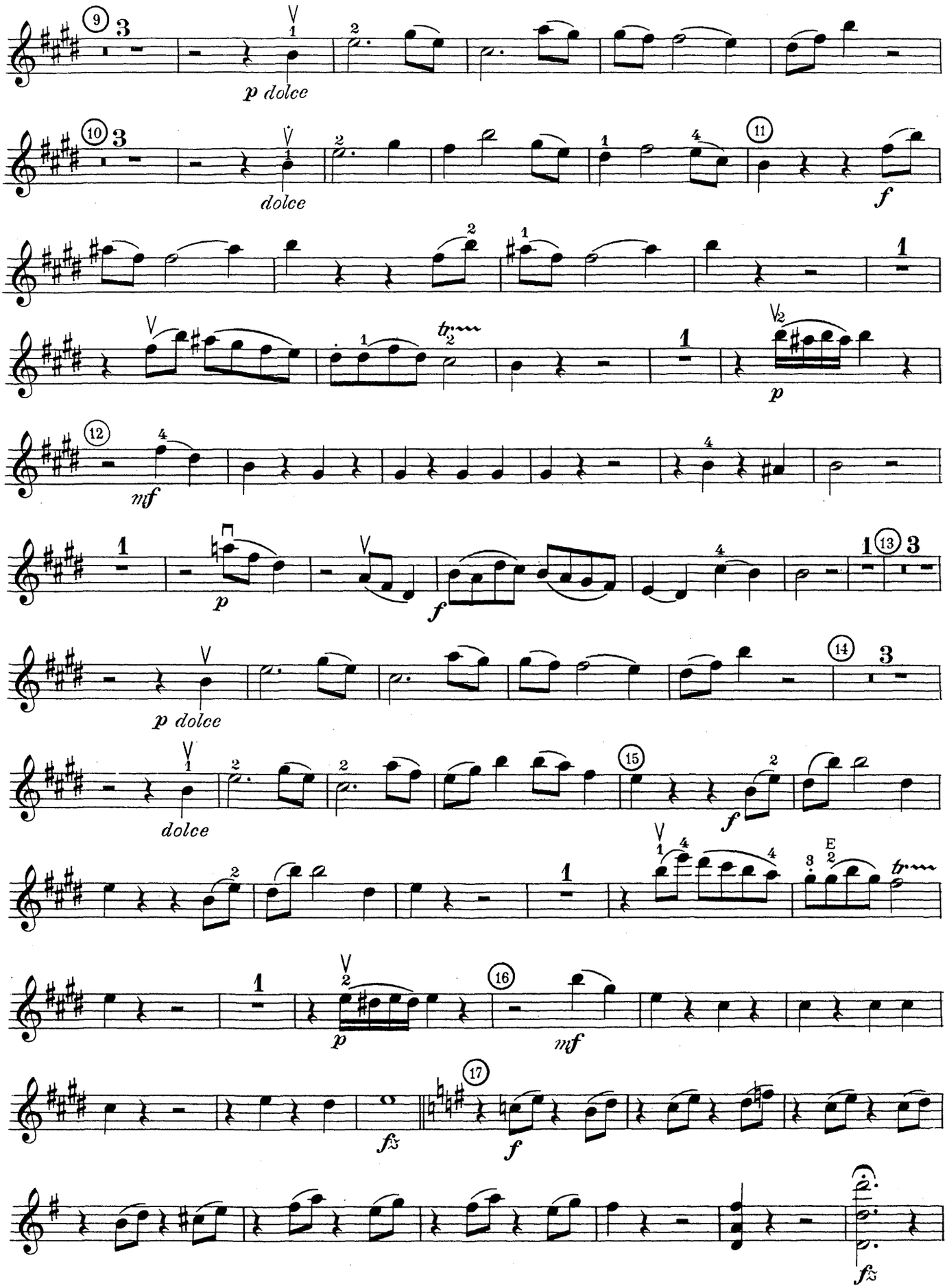
p dolce
dolce
f
mf
p
p dolce
dolce
f
p
mf
fz
f
fz

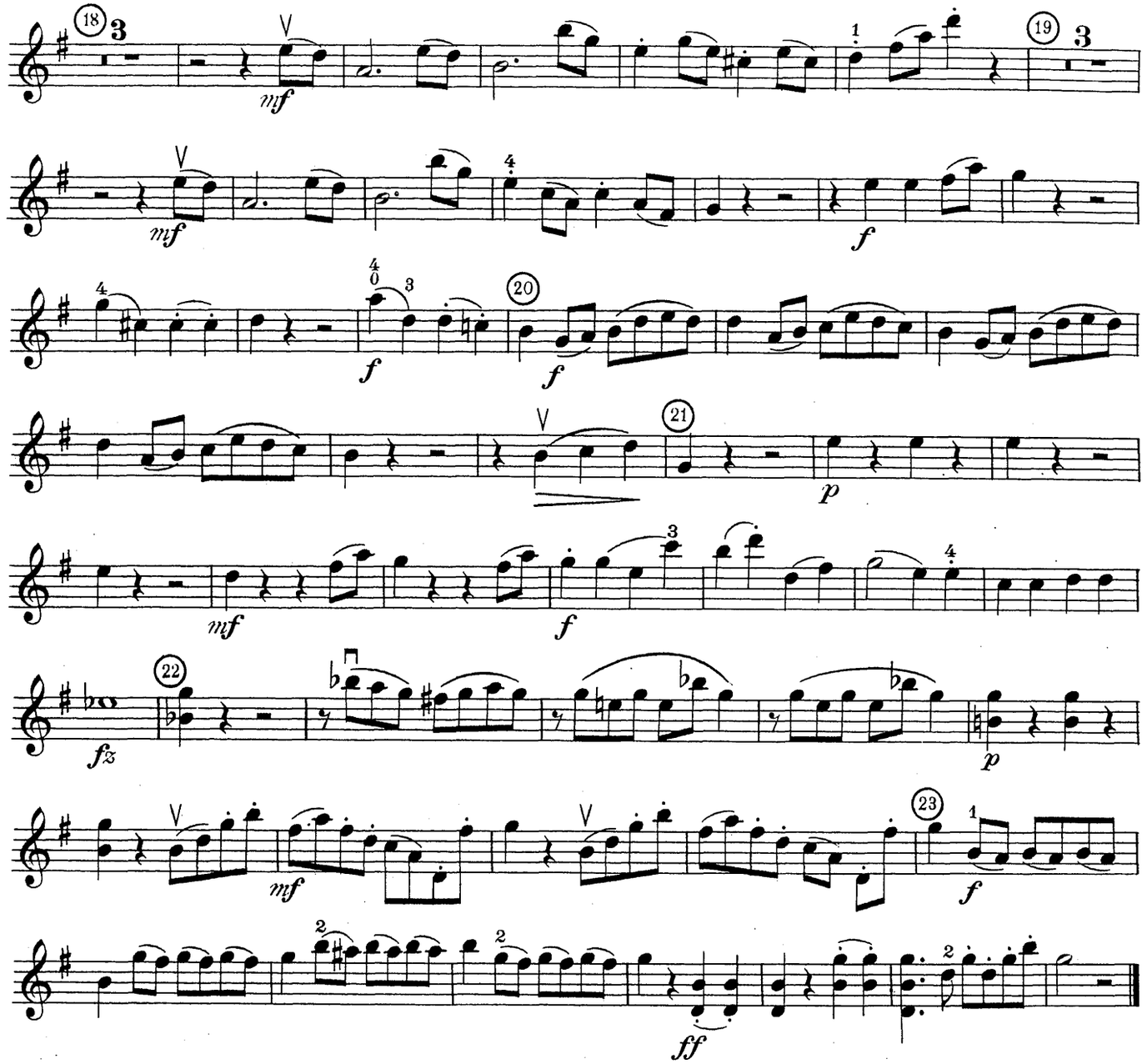

5. MINUETTO

JOSEF MYSLIVEČEK
(1737—1781)

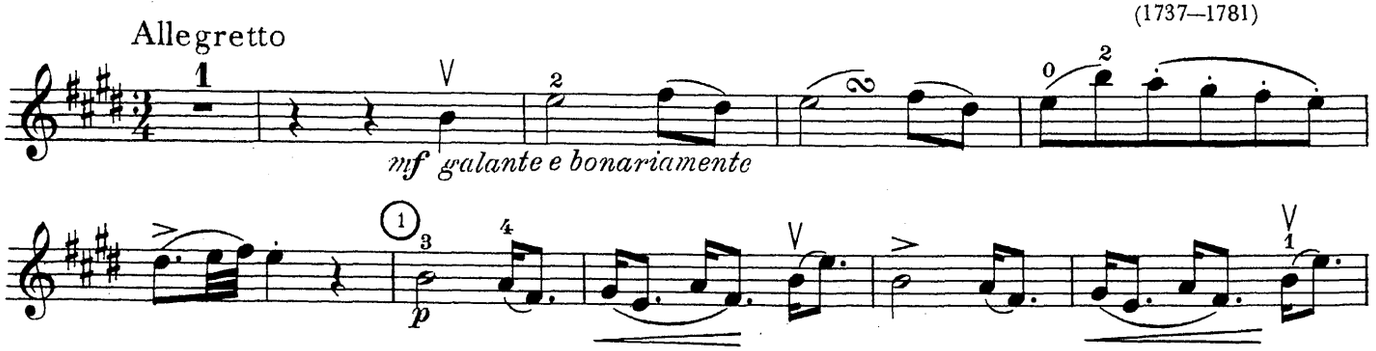

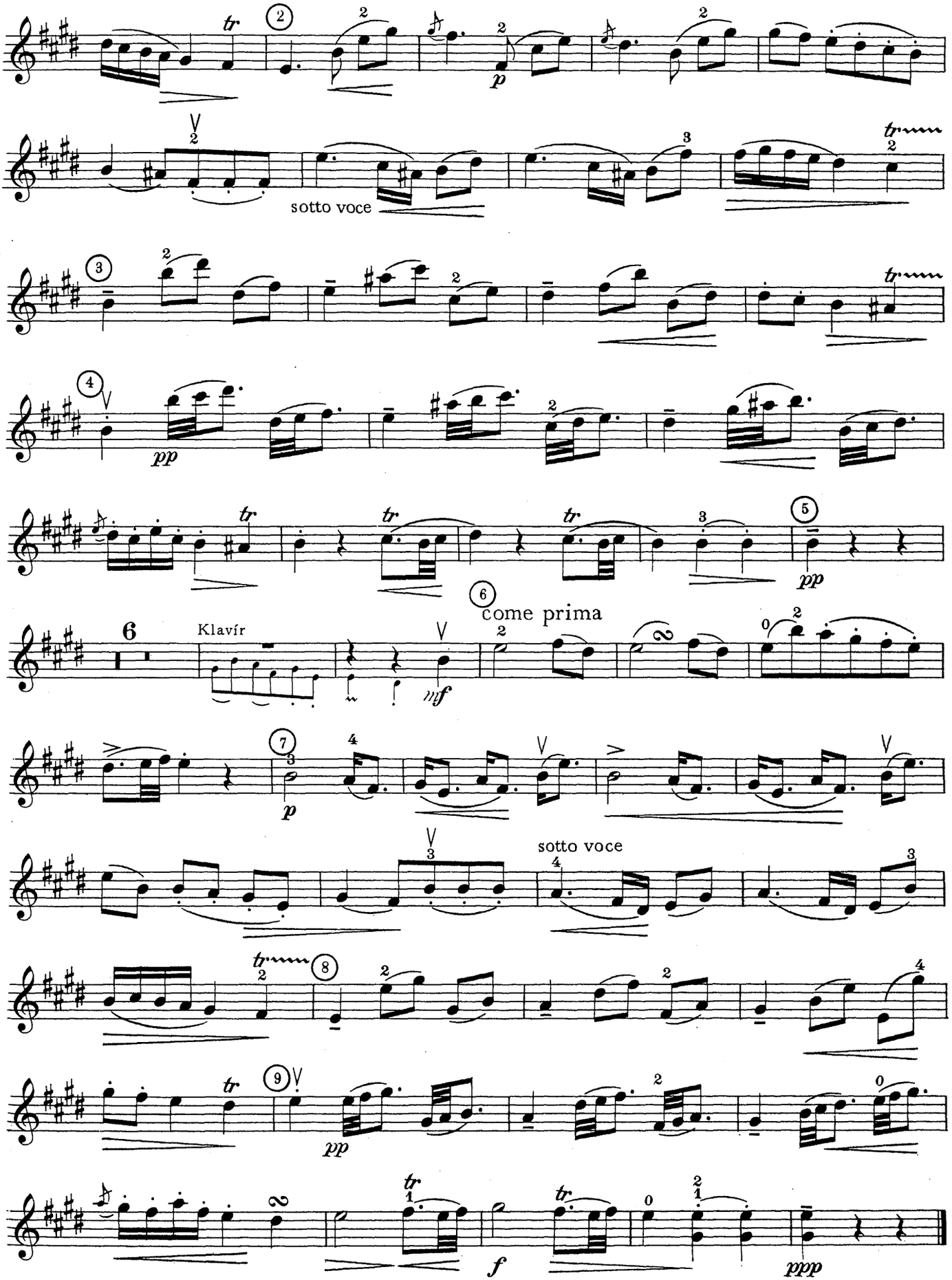
sotto voce
pp
6
Klavír
come prima
mf
p
sotto voce
pp
f
ppp

6. ANDANTE SOSTENUTO

(SONATA SOL MINORE)

JAN HUGO (VÁCLAV) VOŘÍŠEK
(1791—1825)

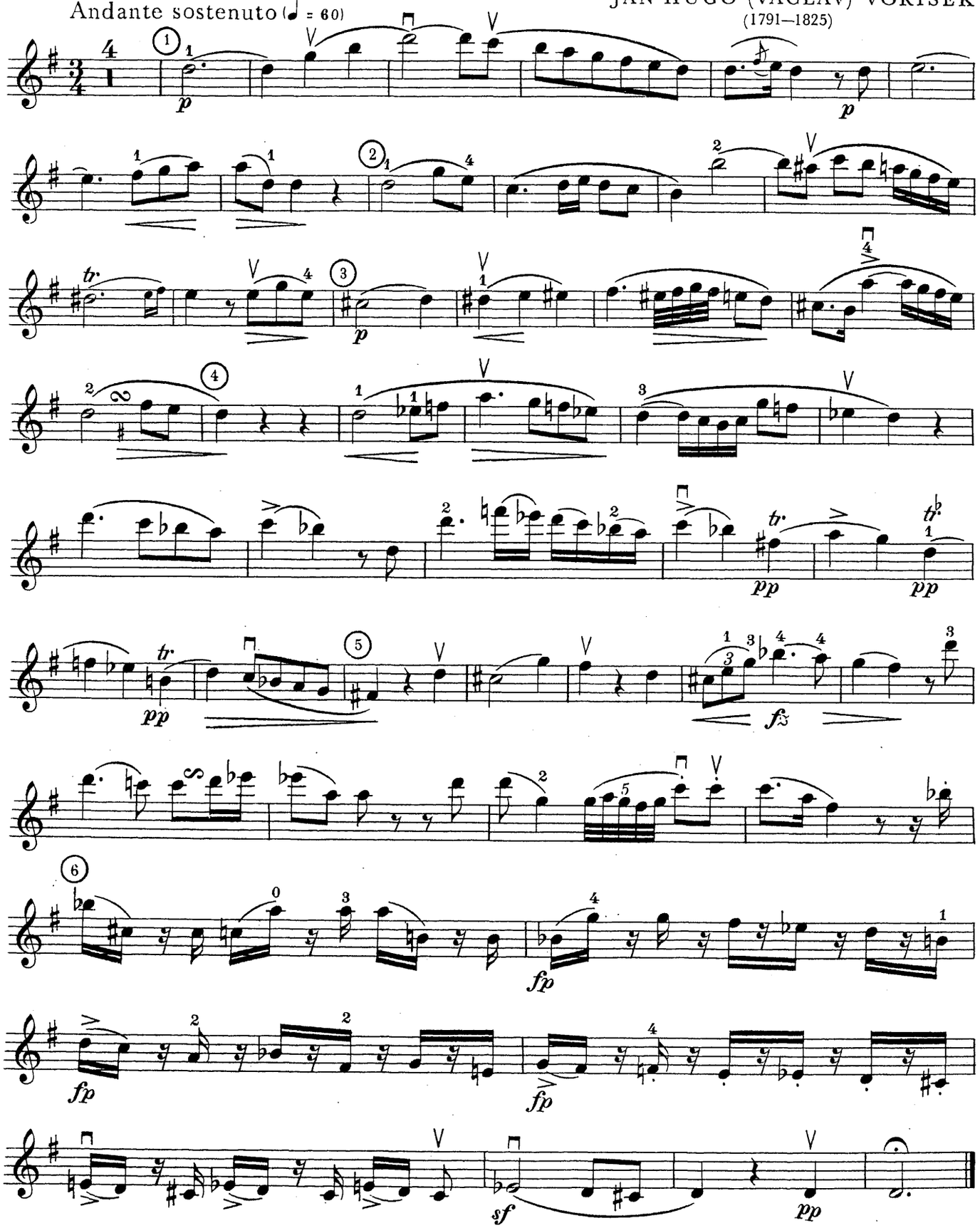

7. ALLEGRO

(SONATINA op. 20, No 3)

JAN LADISLAV DUSÍK
(1760—1812)

Allegro quasi presto

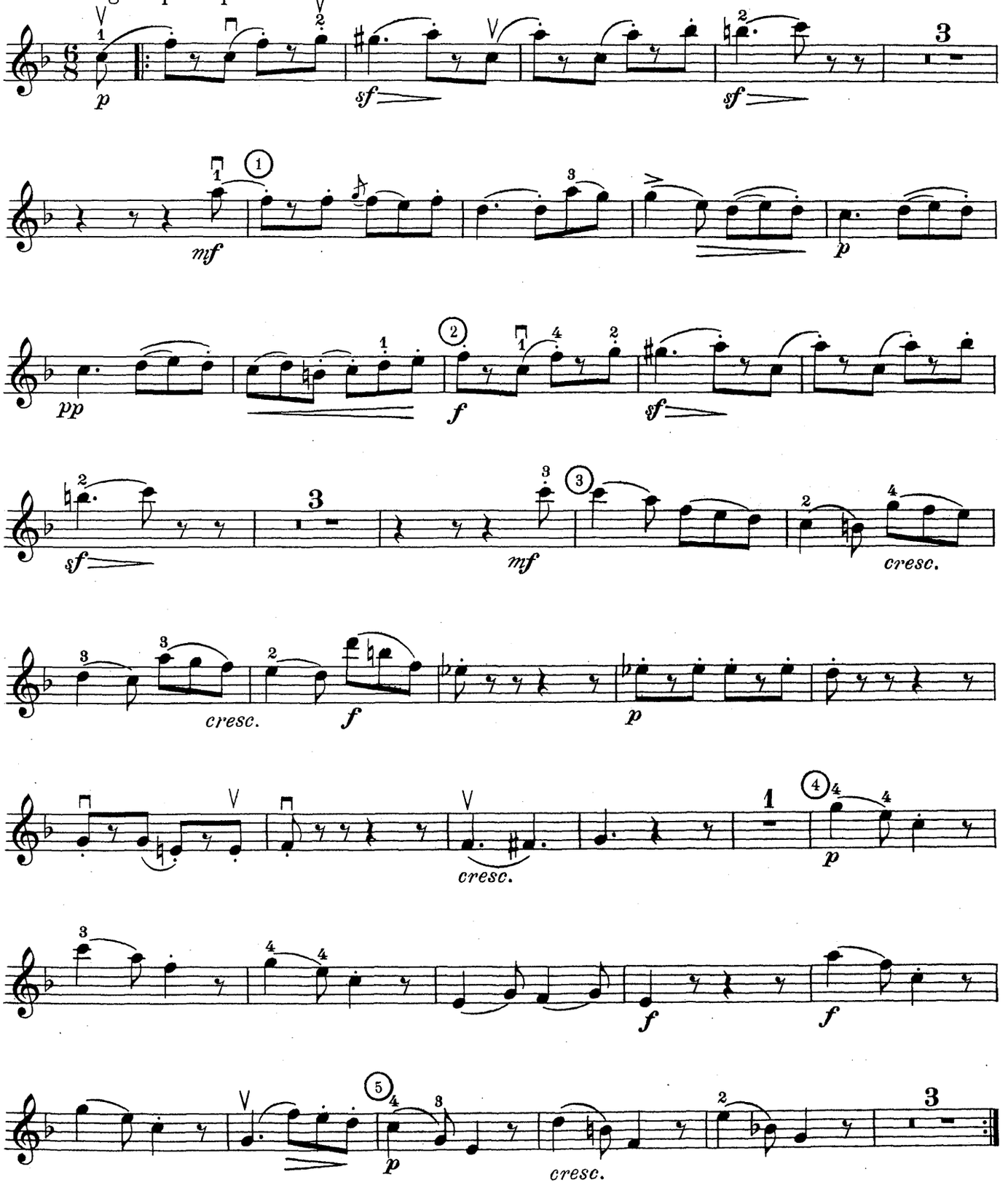

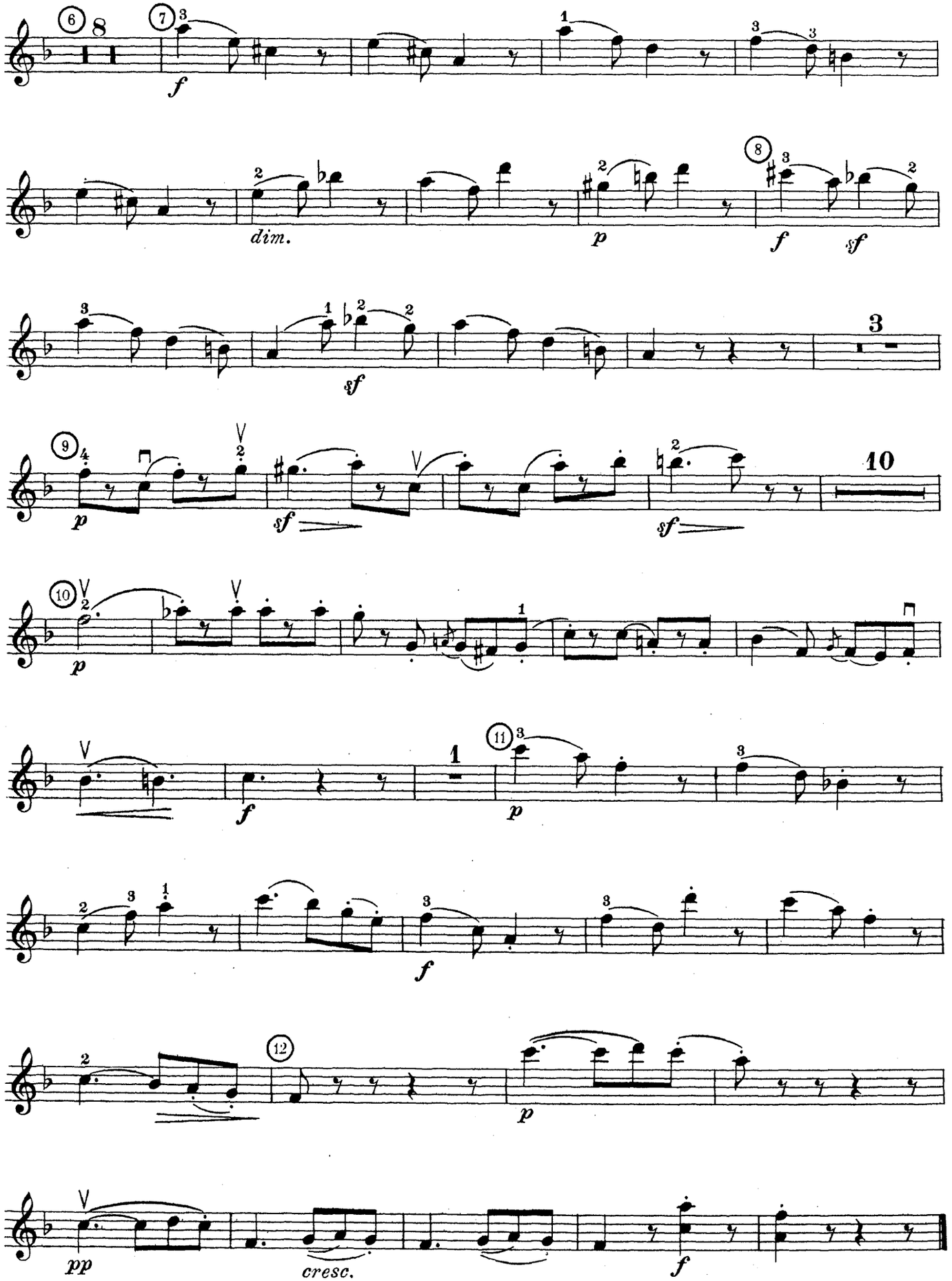
6
8
7
f
dim.
p
8
f
sf
sf
3
9
p
sf
sf
10
10
p
f
11
1
p
f
12
p
pp
cresc.
f